

Forslag

til

**Lov om proces i administrative straffesager på skatteområdet
(skattestraffesagsloven)**

Kapitel 1

Forsvarerbeskikkelse

§ 1. En sigtet kan under told- og skatteforvaltningens behandling af en sag om strafansvar for overtrædelse af told-, skatte- eller afgiftslovgivningen beskikkes en forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt.

Stk. 2. Skatteministeren fastsætter regler om told- og skatteforvaltningens vejledning af den sigtede, herunder om muligheden for at anmode om beskikkelse af en forsvarer.

§ 2. En sigtets anmodning om beskikkelse af en forsvarer rettes til told- og skatteforvaltningen, der indbringer spørgsmålet for retten. Told- og skatteforvaltningen kan, når omstændighederne taler for det, af egen drift anmode retten om, at den sigtede beskikkes en forsvarer.

Stk. 2. En forsvarer beskikkes af retten på det sted, hvor den sigtede har hjemting her i landet, og ellers på det sted, hvor det findes hensigtsmæssigt. Retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere og om udelukkelse af forsvarere finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En beslutning, hvorefter en forsvarer skal beskikkes, kan ikke kæres til højere ret. En beslutning, hvorved beskikkelse af en forsvarer nægtes, kan kæres til højere ret.

§ 3. Retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere finder tilsvarende anvendelse.

UDKAST

Stk. 2. Forsvareren sender sin opgørelse om vederlag til told- og skatteforvaltningen, når sagen er afsluttet udenretligt af told- og skatteforvaltningen.

§ 4. Retten afgør tvistigheder om en forsvarers og den sigtedes beføjelser.

§ 5. Den, som sagen vedrører, skal erstatte det offentlige udgifter til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt til at erstatte det offentlige sådanne udgifter efter retsplejelovens regler.

Kapitel 2 *Aktindsigt*

§ 6. En forsvarer har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som told- og skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden told- og skatteforvaltningens samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Told- og skatteforvaltningen giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt.

Stk. 2. Hvis det er nødvendigt af hensyn til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag, kan told- og skatteforvaltningen give en forsvarer pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra told- og skatteforvaltningen.

§ 7. En sigtet uden forsvarer skal efter anmodning have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som told- og skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår. Told- og skatteforvaltningen kan dog afslå anmodningen af de grunde, der følger af § 6, stk. 2. Told- og skatteforvaltningen udleverer efter anmodning kopi af materialet til den sigtede, hvis det findes ubetænkeligt.

Kapitel 3 *Digital kommunikation*

§ 8. Told- og skatteforvaltningen kan anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., i forhold omfattet af kapitel 2, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. En meddelelse, der bliver sendt med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.

UDKAST

Stk. 3. En forsvarer og en sigtet, som er fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, er undtaget fra at modtage dokumenter m.v. efter stk. 1.

Kapitel 4 *Ikrafttræden*

§ 9. Loven træder i kraft den 1. januar 2025.

Stk. 2. Lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag (forsvarerbistandsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 25. august 2005, ophæves.

Stk. 3. Regler fastsat i medfør af den hidtil gældende lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag (forsvarerbistandsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 25. august 2005, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af denne lov.

Kapitel 5 *Ændringer i anden lovgivning*

§ 10. I skatteindberetningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2024, foretages følgende ændring:

1. § 63, *stk. 2*, ophæves.

§ 11. I skattekontrolloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 12 af 8. januar 2024, foretages følgende ændring:

1. § 88, *stk. 2*, ophæves.

Kapitel 6 *Territorialt gyldighedsområde*

§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Forsvarerbistand og aktindsigt under en administrativ straffesag ved Skatteforvaltningen

2.1. Gældende ret

2.1.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

2.1.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

2.1.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

2.1.4. Regler om vederlæggelse m.v.

2.2. Skatteministeriets overvejelser

2.2.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

2.2.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

2.2.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

2.2.4. Regler om vederlæggelse m.v.

2.3. Den foreslåede ordning

2.3.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

2.3.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

2.3.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

2.3.4. Regler om vederlæggelse m.v.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

3.1. Digitaliseringsklare principper

UDKAST

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Klimamæssige konsekvenser
7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med lovforslaget foreslås en ny hovedlov, lov om proces i administrative straffesager på skatteområdet (skattestraffesagsloven), der skal afløse forsvarerbistandsloven.

Forsvarerbistandsloven blev vedtaget i 1983 og er siden ændret tre gange, senest i 2005.

Baggrunden for forsvarerbistandsloven var en debat om retssikkerhed i administrative skattestraffesager, som medførte, at der blev nedsat et udvalg til at overveje bl.a. behovet for at give borgere adgang til sagkyndig bistand i administrative skattestraffesager. Udvalgets overvejelser blev givet i delbetænkning nr. 977 fra april 1983 om behandlingen af skattestraffesager, der afgøres administrativt (herefter betænkning 977/1983). Det følger af betænkningen, at udvalgets forslag til regler om adgang til sagkyndig bistand i administrative skattestraffesager i vidt omfang var baseret på regler i retsplejeloven.

Retssikkerhed for både borgere og virksomheder er et emne, der stedse er aktuelt. Der har på denne baggrund været foretaget en gennemgang af forsvarerbistandslovens regler og dens anvendelse i praksis med det formål at se på mulighederne for at styrke borgere og virksomheders retsstilling under Skatteforvaltningens behandling af en administrativ straffesag.

Med lovforslaget foreslås på baggrund af gennemgangen som nævnt en ny hovedlov, der skal afløse forsvarerbistandsloven. Lovforslaget indeholder i vidt omfang en videreførelse af forsvarerbistandslovens regler, men de af lovens regler, der ikke bliver anvendt i praksis, udgår. Med det formål at styrke retssikkerheden for borgere og virksomheder indeholder lovforslaget en række ændringer i forhold til forsvarerbistandsloven:

Det foreslås, at der også ved en overtrædelse af toldlovgivningen vil kunne ske beskikkelse af en forsvarer. Den generelle undtagelse af toldlovgivningen i forsvarerbistandsloven videreføres således ikke.

Det foreslås at indsætte en bestemmelse om aktindsigt for en sigtet, som ikke har en forsvarer. Retten til aktindsigt i administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, bliver herved samlet i én lov, idet det samtidig foreslås at ophæve de bestemmelser, der fremgår af skatteindberetningsloven og skattekontrolloven.

Det foreslås, at der også vil kunne ske beskikkelse af en forsvarer, når den sigtede er en juridisk person.

Lovforslaget indeholder som bilag 2 en paragrafnøgle, der illustrerer sammenhængen mellem forsvarerbistandsloven og lovforslagets regler.

2. Forsvarerbistand og aktindsigt under en administrativ straffesag ved Skatteforvaltningen

2.1. Gældende ret

2.1.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

Forsvarerbistandsloven fastsætter regler om en borgers mulighed for at få beskikket en forsvarer i en administrativ straffesag, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, og om forsvarerens adgang til aktindsigt i straffesagen. Grundlaget for udformningen af reglerne er retsplejelovens regler om forsvarerbistand under politiets efterforskning, jf. kapitel 4, afsnit 3.2, i betænkning 977/1983.

Forsvarerbistandsloven blev senest ændret i 2005, jf. § 24 i lov nr. 428 af 6. juni 2005. Det fremgår af lovbemærkningerne til ændringsloven, at der med ændringerne primært var tale om en »redaktionel omskrivning« af lovens bestemmelser, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 4395 f. Desuden blev lovens anvendelsesområde udvidet til at omfatte alle sager om straf for overtrædelse af skattelovgivningen, bortset fra toldlovgivningen. Formålet med ændringerne var at styrke borgernes retssikkerhed, jf. pkt. 2.4 i de almindelige bemærkninger til det fremsatte lovforslag, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 4388.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 1, at under Skatteforvaltningens behandling af en sag om strafansvar for overtrædelse af skattelovgivningen, bortset fra toldlovgivningen, kan der beskikkes borgeren en forsvarer, når sagens beskaffenhed, borgerens person eller omstændighederne i øvrigt gør det ønskeligt, og borgeren ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer

Med hensyn til undtagelsen af sager efter toldlovgivningen fremgår det af betænkning over forslag til lov om skatteyderes adgang til forsvarerbistand under en administrativ skattestraffesag, jf. Folketingstidende 1983-84, 1. samling, tillæg B, spalte 180ff., at størstedelen af sager om overtrædelse af toldloven »angår smugleri udført af turister, transportpersonale m.fl. Sagerne er karakteriseret ved, at der foreligger forsæt til unddragelse af told og afgifter og afgøres ”på stedet” ved, at den rejsende m.fl. vedtager og betaler en bøde og told og afgifter.« På denne baggrund blev sager om overtrædelse af toldlovgivningen undtaget fra forsvarerbistandsloven.

UDKAST

Bestemmelsen i § 1 finder kun anvendelse for fysiske personer, jf. udtrykket »borgeren«. Der kan desuden henvises til SKM2015.558.VLR, hvor landsretten stadfæstede byrettens afgørelse om, at der ikke efter forsvarerbistandsloven er grundlag for at beskikke en forsvarer for en juridisk person.

Det er retten, som på grundlag af en konkret vurdering afgør, om sagens beskaffenhed, borgerens person eller omstændighederne i øvrigt gør det ønskeligt, at borgeren bliver beskikket en forsvarer. Retningslinjerne for denne vurdering er den lignende bestemmelse i retsplejelovens § 732, jf. Folketingstidende 1983-84, 1. samling, tillæg A, spalte 969. Det fremgår endvidere af det nævnte sted i Folketingstidende, at der ved »sagens beskaffenhed« forstås faktiske komplikationer eller sagens retlige karakter. Ved »borgerens person« forstås især forhold knyttet til alder eller psykisk handicap. Ved »omstændighederne i øvrigt« forstås for eksempel, at der er opstået et særligt modsætningsforhold mellem den sigtede og myndigheden, jf. også forarbejderne til retsplejelovens § 732, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg B, spalte 1396ff.

Det er ifølge forsvarerbistandslovens § 1 en forudsætning for beskikkelse af en forsvarer, at den pågældende borger ikke allerede har skaffet sig en forsvarer. Dette har til formål at forhindre, at borgeren får beskikket en forsvarer i tillæg til den forsvarer, borgeren allerede har skaffet, med det resultat, at borgeren herefter har to forsvarere. Bestemmelsen i § 1 er dog ikke til hinder for, at borgeren i sin anmodning til Skatteforvaltningen om forsvarerbeskikkelse kan tilkendegive, hvilken bestemt forsvarer borgeren ønsker beskikket. Det gælder også, selv om borgeren allerede har skaffet den ønskede forsvarer.

Et initiativ til en anmodning om forsvarerbeskikkelse kan enten komme fra den borger, som den administrative straffesag vedrører, eller fra Skatteforvaltningen, jf. forsvarerbistandslovens § 2, stk. 2, 1. pkt. Det er i begge tilfælde Skatteforvaltningen, der er ansvarlig for at indbringe anmodningen om forsvarerbeskikkelse for retten, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt.

Baggrunden for Skatteforvaltningens adgang til at kunne tage initiativ til at indgive en anmodning om forsvarerbeskikkelse til retten er, at der kan være administrative straffesager, hvor Skatteforvaltningen har en interesse i, at den pågældende borger modtager sagkyndig bistand. Det vil være tilfældet i sager, hvor den sigtede borgers personlige forhold gør det vanskeligt at lade vedkommende vedtage et bødeforelæg på egen hånd, f.eks. fordi det vil kunne få ansættelsesretlige konsekvenser for den pågældende.

UDKAST

For nærmere om Skatteforvaltningens mulighed for at initiere en anmodning om forsvarerbeskikkelse henvises til afsnit A.C.3.3.3 i Den juridiske vejledning.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at en forsvarer beskikkes af retten på det sted, hvor en borger har hjemting her i landet, og ellers på det sted, hvor det findes hensigtsmæssigt. Det sidste led af bestemmelsen, »på det sted, hvor det findes hensigtsmæssigt«, finder bl.a. anvendelse, når den, som den administrative straffesag vedrører, ikke har bopæl her i landet.

Retten beslutning om, at der skal beskikkes en borger en forsvarer, kan ikke påklages til højere ret. Derimod kan en beslutning om, at der ikke skal ske beskikkelse af en forsvarer, kæres til højere ret, jf. forsvarerbistandslovens § 2, stk. 3. Hvis retten har truffet beslutning om, at der ikke skal beskikkes en forsvarer, og borgeren ønsker at kære beslutningen, hjælper Skatteforvaltningen borgeren med at iværksætte kæremålet.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 1, 2. pkt., at retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere og om udelukkelse af forsvarere finder tilsvarende anvendelse. Det indebærer bl.a., at hvis den borger, som den administrative straffesag vedrører, ønsker en bestemt person udpeget som forsvarer, skal dette som udgangspunkt imødekommes, jf. retsplejelovens § 733, stk. 3, 1. pkt., og § 735, stk. 2. Med hensyn til reglerne om udelukkelse af forsvarere indebærer det for eksempel, at en person ikke kan blive beskikket som forsvarer, hvis den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke behandlingen af sagen, jf. retsplejelovens § 735, stk. 3, nr. 2.

2.1.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

Det følger af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 1. pkt., at en forsvarer har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar. Bestemmelsen finder anvendelse, når en straffesag bliver behandlet administrativt af Skatteforvaltningen, uanset om forsvareren er beskikket eller ej.

Hvis Skatteforvaltningen sender en administrative straffesag til politiet, er det retsplejeloven og ikke forsvarerbistandsloven, som regulerer en forsvarers adgang til aktindsigt i den pågældende sags materiale. Har en borger fået beskikket en forsvarer under Skatteforvaltningens behandling af den administrative straffesag, bevarer forsvareren denne status som beskikket efter retsplejelovens regler, hvis den administrative straffesag senere bliver sendt til politiet.

UDKAST

Det materiale, som foreligger hos Skatteforvaltningen, og som i en administrativ straffesag anses for »tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar«, er for det første materiale, som er oprettet forud for den administrative straffesag og efterfølgende tilvejebragt til brug for straffesagen. Det kan for eksempel være kontoudtog, regnskabsmateriale, en TastSelv-kvittering, en årsopgørelse og korrespondance mellem den pågældende borger og Skatteforvaltningen. For det andet er det materiale, som bliver oprettet som følge af den administrative straffesag. Det kan for eksempel være en forklaringsrapport, et telefonnotat og et bødeforelæg. Herudover har forsvareren adgang til at få aktindsigt i materiale, som ikke kan afvises at være af betydning for den administrative straffesag, jf. bl.a. Højesterets kendelse i U 2021.1278 H, som indeholder henvisninger til øvrig praksis fra Højesteret. Det fremgår af kendelsen, at en forsvarer har adgang til aktindsigt i alt materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning for den pågældende sag, hvad enten materialet har betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Aktindsigt forudsætter dog, at forsvareren angiver et nærmere formål med anmodningen.

Der kan være materiale i en administrativ straffesag, som forsvareren i den pågældende sag ikke har adgang til. Det er bl.a. materiale, som indeholder Skatteforvaltningens procesovervejelser i den konkrete sag, og materiale i form af interne fremstillinger af den administrative straffesag, der er udarbejdet af Skatteforvaltningen af hensyn til arbejdstilrettelæggelsen for de medarbejdere, der behandler den pågældende sag.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 2, at hvis hensynet til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan reglerne i stk. 1, 1. pkt., fraviges, eller Skatteforvaltningen kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger, som forsvareren har modtaget fra Skatteforvaltningen.

Kriteriet »undtagelsesvis gør det påkrævet« er baseret på den tidligere § 745, stk. 4, i retsplejeloven, jf. hertil lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002 om rettens pleje. Det er med formuleringen forudsat, at der bør udvises betydelig tilbageholdenhed med at anvende undtagelsesmuligheden, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2387.

At reglerne i stk. 1, 1. pkt., kan fraviges, indebærer, at en forsvarer ikke får adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar. Forsvareren bliver dermed end ikke bekendt med materialets eksistens. Denne mulighed for at fravige reglerne i stk. 1, 1. pkt., bliver ikke anvendt

UDKAST

af Skatteforvaltningen i praksis. Hvis det i en administrativ straffesag er aktuelt for Skatteforvaltningen at overveje, om eksistensen af materiale må komme til forsvarerens kundskab, bliver sagen som følge heraf sendt til politiet med henblik på videre behandling.

Som det fremgår ovenfor, kan Skatteforvaltningen i medfør af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 2, som et alternativ til at fravige reglerne i stk. 1, 1. pkt., give en forsvarer et pålæg om ikke at videregive oplysninger, som forsvareren har modtaget fra Skatteforvaltningen. Et pålæg er en mindre indgribende foranstaltning end helt at fravige forsvarerens adgang til at gøre sig bekendt med materialet. Det almindelige proportionalitetsprincip indebærer, at pålægget skal være begrænset til alene at omfatte, hvad der er nødvendigt. Proportionalitetsprincippet indebærer desuden, at den tidsmæssige udstrækning af pålægget skal være begrænset til det nødvendige.

En forsvarer skal have udleveret en kopi af materialet i den administrative straffesag, i det omfang det uden ulempe kan mangfoldiggøres, jf. forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 2. pkt.

Det beror på en ressourceafvejning, herunder Skatteforvaltningens forventede tidsforbrug, om kopi af materialet »uden ulempe« kan fremstilles. Eftersom materialet typisk foreligger i digitalt format hos Skatteforvaltningen, ses det i praksis sjældent at være forbundet med ulempe at lave en kopi, der kan blive sendt til forsvareren i den administrative straffesag.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 3. pkt., at en forsvarer ikke uden Skatteforvaltningens samtykke må overlevere det modtagne materiale til den, som sagen vedrører, eller til andre. Bestemmelsen angår en egentlig overlevering af materialet, hvorved den, som sagen vedrører, eller andre får det i sin besiddelse og mulighed for at råde over det. Der er derimod som udgangspunkt ikke noget til hinder for, at forsvareren orienterer den, som sagen vedrører, eller andre om indholdet af materialet. Forsvareren kan også fremvise materialet for den, sagen vedrører, eller andre, så længe forsvareren er til stede.

2.1.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

Forsvarerbistandsloven indeholder ikke en regulering af en borgers selvstændige adgang til aktindsigt i materiale i den administrative straffesag, hvor borgeren er sigtet, heller ikke selv om borgeren ikke har en forsvarer.

Der er i anden lovgivning på Skatteministeriets område fastsat regler, der medfører, at en borger uden en forsvarer har samme adgang til materiale

UDKAST

under en administrativ straffesag, som hvis vedkommende havde en forsvarer. Reglerne følger af skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, og skattekontrollovens § 88, stk. 2, og finder alene anvendelse i sager om overtrædelse af henholdsvis skatteindberetningsloven og skattekontrolloven.

Det følger af lovbemærkningerne til skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 14 som fremsat, at en sigtet uden forsvarer i en administrativ straffesag skal have krav på aktindsigt i samme omfang, som en forsvarer har efter forsvarerbistandsloven. I lovbemærkningerne er forslaget desuden begrundet med, at det hverken synes hensigtsmæssigt eller velbegrundet, at en sigtet i en administrativ straffesag skal antage en forsvarer for på den måde at få adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag, sigtelsen angår.

Det følger af lovbemærkningerne til skattekontrollovens § 88, stk. 2, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 13 som fremsat, at formålet med bestemmelsen er i videst muligt omfang at sidestille en sigtet i en administrativ straffesag, der ikke har en forsvarer, med en sigtet uden en forsvarer i sager, der bliver behandlet efter retsplejeloven.

Hvis en administrativ straffesag ikke vedrører en overtrædelse af skattekontrolloven eller skatteindberetningsloven, skal en regulering af den pågældende borgers selvstændige adgang til materiale søges i anden lovgivning.

Forvaltningslovens § 11, stk. 1, indebærer, at reglerne i lovens kapitel 4 om partens aktindsigt ikke gælder sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jf. dog lovens § 18 om aktindsigt i afsluttede straffesager.

Ifølge lovbemærkningerne til § 11 omfatter den også »[...] straffesager, der på grundlag af særlig hjemmel behandles af andre administrative myndigheder end politiet og anklagemyndigheden, dvs. navnlig sager inden for skatte- og afgiftslovgivningen, hvor der er hjemmel til administrativ fastsættelse af bøder.«, jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 136.

Meroffentlighedsprincippet, der er lovfæstet i forvaltningslovens § 10, gælder også i forbindelse med behandling af en anmodning om aktindsigt i dokumenter og oplysninger, som indgår i sager, der er undtaget fra aktindsigt efter § 11, jf. forvaltningslovens § 10, stk. 2. Det medfører, at der kan blive givet aktindsigt i en verserende administrativ straffesag hos Skatteforvaltningen, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt. Der henvises i øvrigt til afsnit A.C.3.9.1.1 i Den juridiske vejledning.

2.1.4. Regler om vederlæggelse m.v.

Retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere finder tilsvarende anvendelse i sager efter forsvarerbistandsloven, jf. forsvarerbistandslovens § 4, stk. 1.

Det indebærer, at bl.a. retsplejelovens § 741 finder anvendelse. Det følger af stk. 1, 1. pkt., at der tilkommer den beskikkede forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som forsvareren med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelserne i retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3 og 5, finder tilsvarende anvendelse, jf. § 741, stk. 1, 2. pkt. Det fremgår af retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., at der ikke tilkommer en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen. Det fremgår af retsplejelovens § 334, stk. 3, at anmodes der om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet. Det fremgår af § 334, stk. 5, at den beskikkede advokat ikke må modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Når der efter en sigtets anmodning beskikkes en ny forsvarer i stedet for en beskikket forsvarer, som sigtede har ønsket, eller hvor sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, kan vederlaget til den nye forsvarer ikke overstige, hvad der ville tilkomme den tidligere forsvarer, hvis der ikke var blevet beskikket en ny forsvarer, jf. retsplejelovens § 741, stk. 2. Det er den ret, der har beskikket forsvareren, som fastsætter vederlaget, jf. retsplejelovens § 741, stk. 3, 1. pkt. I administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, bliver vederlaget til forsvareren først fastsat, når den administrative straffesag er afsluttet, og vederlag udbetales ikke a conto, jf. hertil SKM2022.102.ØLR.

Når en administrativ straffesag bliver afsluttet ved Skatteforvaltningen, underretter Skatteforvaltningen retten om udfaldet af sagen og om oplysninger, der er af betydning for en fordeling af sagsomkostningerne, f.eks. oplysninger om sagens karakter, herunder, når det er relevant, at beskikkelsen kun dækker den verserende administrative straffesag og ikke tillige et eventuelt

UDKAST

arbejde med en forudgående kontrolsag. Hvis Skatteforvaltningen ikke afslutter den administrative straffesag, fordi den bliver sendt til politiet med henblik på videre behandling, bliver vederlaget til forsvareren først fastsat, når straffesagen er afsluttet ved retten.

Skatteforvaltningens underretning til retten indeholder desuden en indstilling om, hvem der efter Skatteforvaltningens vurdering endeligt skal udrede vederlaget til den beskikkede forsvarer.

Retten får foruden Skatteforvaltningens indstilling tilsendt den beskikkede forsvarers opgørelse om vederlag med henblik på at kunne fastsætte forsvarerens salær. Forsvareren kan sende opgørelse om vederlag direkte til retten med anmodning om at få den godkendt. I disse sager sender retten typisk en kopi af anmodningen til Skatteforvaltningen med henblik på eventuelle bemærkninger til opgørelsen. Forsvareren kan alternativt sende sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen, der herefter sender det til retten sammen med Skatteforvaltningens indstilling, jf. ovenfor.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 4, stk. 2, 1. pkt., at i sager, der afgøres udenretligt med vedtagelse af en bøde, kan spørgsmålet om omkostninger til forsvarerbistand tillige afgøres med vedtagelse.

Bestemmelsen indebærer, at i sager, hvor en borger har vedtaget et bødeforelæg fra Skatteforvaltningen, vil der samtidig kunne indgås forlig mellem borgeren og Skatteforvaltningen med hensyn til omkostningerne til vederlaget til forsvareren i den pågældende administrative straffesag. Skatteforvaltningen har retningslinjer for behandling af sager, hvor der opstår spørgsmål om en fordeling af omkostningerne. Det fremgår af retningslinjerne, at der ved en forhandling om, hvem der skal bære omkostningerne, skal indtages samme hensyn, som hvis retten skal træffe afgørelse. For nærmere om retningslinjerne henvises til afsnit A.C.3.3.7 i Den juridiske vejledning 2023-2.

Hvis der bliver indgået et forlig om fordeling af omkostningerne, meddeler Skatteforvaltningen det til retten med anmodning om, at det bliver indført i retsbogen. Hvis der ikke kan opnås enighed om fordelingen af omkostningerne, henvises spørgsmålet til retten med henblik på at træffe afgørelse herom.

Når den, som den administrative straffesag vedrører, har vedtaget omkostningerne, kan de blive inddrevet efter samme regler, som gælder for den vedtagne bøde. Der er udpantningsret for vedtagne omkostninger, jf. i det hele forsvarerbistandslovens § 4, stk. 2, 2. og 3. pkt.

UDKAST

Hvis en administrativ straffesag bliver afsluttet hos Skatteforvaltningen med andet end et vedtaget bødeforelæg, er der ikke mulighed for at indgå et forlig i medfør af § 4, stk. 2, 1. pkt. Det vil i et sådant tilfælde være retten, der træffer afgørelse om en fordeling af omkostningerne.

Har en borger selv skaffet en forsvarer, der ikke i forbindelse med den administrative straffesag er blevet beskikket af retten, vedkommer vederlaget til forsvareren som udgangspunkt ikke det offentlige, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 2, jf. forsvarerbistandslovens § 4, stk. 1. Der er som anført tale om et udgangspunkt, idet retten undtagelsesvis, når det efter sagens særlige omstændigheder findes rimeligt, at borgeren har valgt den pågældende til forsvarer, hos det offentlige kan tilkende denne et beløb, der ikke kan overstige, hvad der i sagen ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer. Hvis en administrativ straffesag bliver afsluttet af Skatteforvaltningen med henlæggelse, vil det være udgangspunktet, at den borger, sagen vedrører, ikke bliver pålagt omkostninger, medmindre omkostningerne skyldes borgerens tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, jf. hertil Vestre Landsrets kendelse i U.2000.413V.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 5, at den borger, som sagen vedrører, har pligt til at erstatte det offentlige udgifterne til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt til at erstatte det offentlige sådanne udgifter efter retsplejelovens regler.

Efter retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt., gælder det, at hvis den sigtede findes skyldig eller ved dom kendes uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er vedkommende pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Det er en konkret vurdering i den enkelte sag, hvad der udgør »nødvendige udgifter«. Et vederlag til en beskikket forsvarer vil dog typisk være en sådan udgift.

Hvis en administrativ straffesag bliver afsluttet med, at den borger, sagen vedrører, vedtager et bødeforelæg, medfører forsvarerbistandslovens § 5, at borgeren som udgangspunkt selv endeligt skal afholde udgiften til vederlaget til forsvareren, jf. hertil SKM2022.457VLR, SKM2022.304VLR og SKM2023.432.ØLR. Tilsvarende gælder, hvis en administrativ straffesag bliver afsluttet med en advarsel til den borger, sagen vedrører, jf. SKM2019.412.ØLR og SKM2021.436.VLR, hvoraf det fremgår, at en advarsel er en sanktion i medfør af en analogi af retsplejelovens § 900.

Det følger af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 3, at retten afgør tvistigheder mellem en forsvarer og Skatteforvaltningen om forsvarerens beføjelser.

UDKAST

Reglen finder for eksempel anvendelse, hvis Skatteforvaltningen har givet forsvareren et pålæg i medfør af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 2, og forsvareren ønsker at få prøvet pålægget ved retten.

Retten kan bestemme, at der skal afholdes et retsmøde med henblik på mundtlig forhandling af spørgsmålet. Rettens afgørelse af spørgsmålet bliver på begæring truffet ved kendelse med mulighed for kære til landsretten.

Skatteforvaltningen kan i sager efter forsvarerbistandslovens § 3, stk. 3, henvide den forsvarer, der ønsker et spørgsmål indbragt for retten, til selv at indbringe spørgsmålet. Retten træffer på begæring sin afgørelse ved kendelse, der kan kæres til landsretten med en frist på 14 dage regnet fra kendelsens dato. Der henvises til afsnit A.C.3.3.5 i Den juridiske vejledning for nærmere om behandling ved retten.

2.2. Skatteministeriets overvejelser

2.2.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

Det er fundet mest hensigtsmæssigt grundlæggende at videreføre forsvarerbistandslovens § 1 og dermed bevare en bestemmelse, som har tæt lighed med retsplejelovens § 732, stk. 1. Det indebærer bl.a., at det fortsat vil være retten, som træffer beslutningen, om der skal ske beskikkelse af en forsvarer til den sigtede.

Det har været overvejet, om administrative straffesager om overtrædelse af toldlovgivningen fortsat skal være undtaget fra loven. Der henvises til pkt. 2.1.1 for nærmere om baggrunden for undtagelsen.

Det er vurderingen, at en generel undtagelse af toldlovgivningen ikke bør videreføres. Det skyldes, at der vil kunne være administrative straffesager, hvor der bliver udstedt et bødeforelæg i medfør af toldlovens § 80, stk. 1, og hvor der som i andre administrative straffesager om overtrædelse af den øvrige lovgivning på Skatteministeriets område vil kunne være omstændigheder, der taler for at beskikke en forsvarer til den, der er sigtet. Det forekommer på denne baggrund uhensigtsmæssigt med en generel afskæring af toldlovgivningen.

Det er dog samtidig vurderingen, at der fortsat vil kunne være tilfælde af overtrædelse af toldlovgivningen, hvor de konkrete forhold ved overtrædelsen gør, at det ikke findes nødvendigt at vejlede den sigtede om muligheden for at kunne få beskikket en forsvarer. Det vil især være tilfælde, der kan afsluttes administrativt hos Skatteforvaltningen med et bødeforelæg, og hvor faktum i sagen er enkelt, for eksempel manglende angivelse af likvide midler ved ind- og udrejse af landet. En afgrænsning af de tilfælde, hvor

UDKAST

Skatteforvaltningen vil kunne undlade at give vejledning om muligheden for at kunne få beskikket en forsvarer, vil som efter gældende ret kunne fastsættes i en bekendtgørelse.

Som det fremgår af pkt. 2.1.1, er det efter gældende ret kun fysiske personer, der kan få beskikket en forsvarer i medfør af forsvarerbistandsloven. Det er vurderingen, at en adgang til at kunne få beskikket en forsvarer bør udvides, så den også gælder for juridiske personer. Der er ved denne vurdering lagt vægt på, at der også er retssikkerhedsmæssige hensyn at varetage for de involverede i en administrativ straffesag, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, hvor den sigtede er en juridisk person. Der er desuden lagt vægt på et ønske om at sikre, at lovforslagets regel om mulighed for forsvarerbeskikkelse i vidt omfang svarer til retsplejeloven, idet det følger forudsætningsvis af TfK2005.598/3 og TfK2013.726, begge kendelser fra Vestre Landsret, at også en juridisk person kan få beskikket en forsvarer efter retsplejelovens § 732, stk. 1.

I sager, hvor der vil kunne blive gjort et strafansvar gældende over for en juridisk person, skal det afgøres, hvem der er ansvarssubjektet. Det er udgangspunktet i sager om overtrædelser af særlovgivningen, herunder told-, skatte- og afgiftslovgivningen, at tiltalen bliver rejst mod den juridiske person. I sager om overtrædelse af told-, skatte- og afgiftslovgivningen bliver der efter fast praksis kun rejst tiltale mod hovedaktionæren eller eneanpartshaveren, når lovovertrædelsen er begået forsætligt eller groft uagtsomt, og hovedaktionæren eller eneanpartshaveren tillige er den daglige leder og må antages at være enerådende med hensyn til virksomhedens forhold, jf. i det hele Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Strafansvar for juridiske personer (cirkulære nr. 11550 af 17. april 2015), særligt pkt. 3.1.1 og 3.1.6.

Når en administrativ straffesag angår en juridisk person, bør lovforslagets regler derfor blive administreret i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen. For nærmere om ansvarssubjektet i sager om overtrædelse af told-, skatte- og afgiftslovgivningen og forholdet til Rigsadvokatmeddelelsen henvises til afsnit A.C.3.2.3 i Den juridiske vejledning.

Som følge af forslaget om at lade juridiske personer omfatte af reglerne i lovforslaget er begrebet »borgeren« i lovteksten derfor erstattet af »den sigtede«, jf. også indledningen i lovforslagets pkt. 2.2.

Det vil som nævnt ovenfor fortsat være retten, der på grundlag af en konkret vurdering skal træffe beslutningen, om den sigtede skal beskikkes en forsvarer. Når retten skal vurdere, om der skal ske beskikkelse, bør det ikke i sig selv tale imod at beskikke den sigtede en forsvarer, at lovovertrædelsen

UDKAST

ikke skønnes at medføre højere straf end bøde. Det skyldes, at Skatteforvaltningen har kompetence til at kunne afslutte en straffesag administrativt med et bødeforelæg, når betingelserne herfor er opfyldt. Skatteforvaltningen har i førstegangstilfælde af bl.a. forsættlig skatteunddragelse kompetence til at kunne afslutte straffesagen, når unddragelsen ikke udgør 500.000 kr. eller derover. I gentagelsestilfælde udgør beløbsgrænsen 250.000 kr. Henset til de to nævnte beløbsgrænser vurderes Skatteforvaltningen at have kompetence til at kunne behandle og eventuelt afslutte et betydeligt antal straffesager. Af hensyn til at sikre formålet med de foreslåede regler; at en sigtet i en administrativ straffesag, som bliver behandlet af Skatteforvaltningen, vil kunne få beskikket en forsvarer, bør der også i bødesager kunne ske beskikkelse.

Der er ikke fundet anledning til at foreslå ændringer af de omstændigheder, der kan begrunde, at en sigtet får beskikket en forsvarer: sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt.

Det fremgår af kapitel 4, afsnit 2.5, i betænkning 977/1983, at der ved »sagens beskaffenhed« forstås faktiske komplikationer eller sagens retlige karakter. Det er ikke beskrevet nærmere, hvad der kan udgøre en sådan faktisk komplikation eller give sagen en sådan retlig karakter. Med hensyn til administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, vurderes det, at eksempelvis et relativt omfangsrigt bilagsmateriale vil kunne være et faktisk forhold, der taler for, at en sigtet kan få beskikket en forsvarer. Et andet eksempel vil være, at den administrative straffesag har tilknytning til en anden verserende skattestraffesag hos Skatteforvaltningen.

Det fremgår samme sted af betænkning 977/1983 om en sigtets person, at det især er forhold som følge af alder eller psykisk handicap, som taler for at beskikke en forsvarer. Der er ikke fundet anledning til at foreslå ændringer hertil, men det kan tilføjes, at begrebet bør blive fortolket bredt, så også eksempelvis et fysisk handicap, eller hvis den sigtede er socialt udsat, vil kunne tale for at beskikke en forsvarer.

Om »omstændighederne i øvrigt« fremgår det af betænkning 977/1983, at det for eksempel kan være ønskeligt med en beskikket forsvarer, hvis der er eller opstår et særligt modsætningsforhold mellem den sigtede og Skatteforvaltningen. Der er ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i denne henseende. Det er desuden vurderingen, at det er mest hensigtsmæssigt at bevare en opsamlingskategori, som sikrer, at også andet end sagens beskaffenhed og sigtedes person kan føre til, at der kan ske forsvarerbeskikkelse.

UDKAST

Som eksempel kan nævnes, at en strafferetlig sanktion må forventes at få ansættelsesretlige konsekvenser for den sigtede.

Sagens beskaffenhed, sigtedes person og omstændighederne i øvrigt udgør de samme omstændigheder, som følger af retsplejelovens § 732, stk. 1, og det er derfor forventningen, at retten, ud over hvad der følger af nærværende lovforslag, vil kunne inddrage praksis fra anvendelsen af retsplejelovens regel i sin vurdering af, om der er grundlag for at beskikke den sigtede en forsvarer.

Det har været overvejet, om det samlede beløb i et bødeforelæg skal kunne tale for at beskikke den sigtede en forsvarer i medfør af lovforslagets regler, når beløbet er over en given grænse. Det er vurderingen, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at opstille en generel regel af denne karakter. Det skyldes, at hvis omstændighederne i den pågældende administrative straffesag i øvrigt er helt ukomplicerede, herunder i relation til bevisbedømmelsen, vurderes der ikke at være et fornødent behov for at skulle beskikke den sigtede en forsvarer. Der kan som eksempel nævnes SKM2023.542.ØLR, hvor bødeforelægget lød på 170.000 kr., og hvor retten ikke på det foreliggende grundlag fandt, at der skulle ske beskikkelse af en forsvarer. Et andet eksempel er SKM2024.74.ØLR, hvor bødeforelægget lød på 310.000 kr. Den tiltalte gjorde til støtte for sin påstand om forsvarerbeskikkelse bl.a. gældende, at der var tale om en betydelig bødestraf. Landsretten fandt, som sagen var oplyst, ikke grundlag for at beskikke en forsvarer.

Det har desuden været overvejet, om en sigtet i en administrativ straffesag, hvor sanktionen er en bøde af fast karakter, skal være afskåret fra at kunne få beskikket en forsvarer i medfør af lovforslagets regler. En bøde af fast karakter er en betegnelse for bøder for lovovertrædelser inden for told-, skatte- og afgiftslovgivningen, der er fastsat til faste beløb og dermed ikke bliver udmålt ud fra en eventuel unddragelse. Denne type bøde bliver for eksempel anvendt, når en sigtet har undladt at opfylde en forskrift af ordensmæssig karakter. I disse sager er lovovertrædelsen dermed i udgangspunktet let konstaterbar. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt med en generel afskæring af muligheden for at få beskikket en forsvarer, men det er vurderingen, at der bør udvises betydelig tilbageholdenhed med at beskikke den sigtede en forsvarer i sager, der angår manglende opfyldelse af ordensforskrifter.

Bøder af fast karakter bliver desuden anvendt ved visse lovovertrædelser, der har en ordensmæssig karakter, og hvor lovovertrædelsen ikke direkte har medført en unddragelse af eksempelvis skat, men hvor lovovertrædelsen indebærer en risiko for unddragelse. Bøderne bliver ligeledes anvendt ved

nogle lovovertrædelser, der har medført en unddragelse, men hvor det ikke er muligt at opgøre det unddragne beløb. Det er ligeledes vurderingen, at der i disse sager om anvendelse af bøder af fast karakter bør udvises betydelig tilbageholdenhed med at beskikke den sigtede en forsvarer.

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 1, at det er en forudsætning, for at en sigtet kan få beskikket en forsvarer, at den sigtede »ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.« Det er vurderingen, at formuleringen kan føre til tvivl, om det herved er udelukket, at den forsvarer, som den sigtede oprindelig selv har skaffet, efterfølgende kan blive beskikket af retten. Det er på den baggrund fundet mest hensigtsmæssigt, at det citerede udgår. Der er imidlertid ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring i forhold til gældende ret. Den sigtede bør dermed fortsat have mulighed for at kunne få beskikket den forsvarer, som sigtede selv har skaffet. Der bør dog ikke kunne ske beskikkelse af en forsvarer med det resultat, at den sigtede herefter vil have to forsvarere.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1.1, kan initiativet til at indgive en anmodning til retten om forsvarerbistand efter gældende ret komme fra såvel den, der er sigtet i den administrative straffesag, som fra Skatteforvaltningen. Det er vurderingen, at denne ordning bør blive videreført. Det findes dog hensigtsmæssigt at lave en mindre justering af lovteksten, som tydeliggør, at det som hovedregel skal være op til den sigtede at beslutte, hvorvidt der skal indgives en anmodning til retten om beskikkelse af en forsvarer. Et initiativ fra Skatteforvaltningen om at indgive en anmodning til retten om forsvarerbeskikkelse til den sigtede bør derfor være tydeligt begrænset til tilfælde, hvor de konkrete omstændigheder tilsiger det.

Der er ikke fundet anledning til at ophæve eller foreslå ændringer i forsvarerbistandslovens § 2, stk. 1, om valg af det sted, hvor en anmodning om forsvarerbeskikkelse skal indgives.

Det er desuden fundet mest hensigtsmæssigt at videreføre forsvarerbistandslovens § 2, stk. 3. Der bør således kun være, når retten beslutter ikke at beskikke en forsvarer, at beslutningen kan kæres til højere ret. Har retten besluttet at beskikke en forsvarer, bør beslutningen ikke kunne kæres.

2.2.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

En forsvarers adgang til aktindsigt i den pågældende administrative straffesag findes at være en central beføjelse for forsvareren og er derfor med visse justeringer foreslået videreført. Justeringerne er foretaget dels med afsæt i retsplejelovens § 729 a, stk. 3 og 4, af hensyn til ønsket om at bevare en tæt

UDKAST

lighed med retsplejelovens regler, dels på baggrund af erfaringerne med den gældende regel i forsvarerbistandsloven.

Der forekommer efter ordlyden af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., og forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 1. pkt., at være en forskel på, hvilket materiale en forsvarer kan få aktindsigt i. Efter retsplejelovens regel er det materiale, som er »tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår«, mens det efter forsvarerbistandsloven er materiale, som er »tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar«.

Formuleringen i retsplejeloven ses umiddelbart at udgøre en mere indskrænket adgang til materiale i forhold til forsvarerbistandslovens formulering. Det har derfor været overvejet, om lovforslaget på dette punkt skal være enslydende med retsplejelovens regel. Det er imidlertid vurderingen, at en tilpasning til retsplejelovens regel ikke i praksis vil medføre nogen ændring af, hvilket materiale en forsvarer kan få adgang til i en administrativ strafesag, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen. Der er ved vurderingen lagt vægt på retspraksis, bl.a. Højesterets kendelse i U 2021.1278 H. Det fremgår af kendelsen, at efter forarbejderne til retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., sammenholdt med EMRK's artikel 6 omfatter en forsvarers adgang til aktindsigt alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag. Det fremgår endvidere af kendelsen, at det følger af retspraksis, bl.a. U.2016.183 H, at en forsvarer har adgang til aktindsigt i alt materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning for den pågældende sag, hvad enten materialet har betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Aktindsigt forudsætter dog, at forsvareren angiver et nærmere formål med anmodningen.

Der kan også henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og § 729 a, stk. 4 (cirkulære nr. 9598 af 3. juli 2019), som beskriver, hvordan § 729 a, stk. 3, bliver administreret. Der henvises særligt til Rigsadvokatmeddelelsens pkt. 2.1.2., hvor det på baggrund af Højesterets praksis fremgår, at »... forsvarerens adgang til aktindsigt [omfatter] alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag.«

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1.2, bliver reglen i forsvarerbistandsloven om aktindsigt i Skatteforvaltningens materiale administreret på samme måde som beskrevet ovenfor om § 729 a. Det er på denne baggrund den sammenfattende vurdering, at en udformning af lovforslagets regel, så den svarer til retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., ikke i praksis vil medføre en indskrænkning eller begrænsning af en forsvarers aktindsigt.

UDKAST

En forsvarers adgang til materiale i en administrativ straffesag vil herefter for det første omfatte materiale, som er oprettet forud for den administrative straffesag og efterfølgende tilvejebragt til brug for straffesagen. Det er typisk materiale, som den sigtede selv allerede er i besiddelse af eller har adgang til via Skatteforvaltningens digitale selvbetjeningsløsning. Det er for eksempel regnskabsmateriale og en TastSelv-kvittering eller en årsopgørelse.

For det andet vil en forsvarers adgang omfatte materiale, som er oprettet eller tilvejebragt til brug for den administrative straffesag. Det er for eksempel forklaringsrapporten fra mødet med den sigtede og telefonnotater.

Endelig vil adgangen omfatte øvrigt materiale, uanset om det er tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår, når det ikke kan udelukkes at være af betydning for enten skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen i den administrative straffesag.

Ved »den sag« forstås, at indholdet af en sag skal fastlægges med udgangspunkt i det bestemte spørgsmål, problem, anliggende eller tema sagen vedrører. Den måde, der sker registrering af en sag, er ikke i sig selv afgørende for, hvilke dokumenter der kan anses for at høre til en bestemt sag, jf. hertil FOB 06.403 og FOB 2013-19. Det vil dermed ikke være afgørende, om materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning i en administrativ straffesag, er journaliseret på en anden sag i Skatteforvaltningens journalsystem.

Der vil fortsat kunne være materiale i en administrativ straffesag, som ikke er omfattet af den pågældende forsvarers aktindsigt. Det gælder bl.a. materiale, som indeholder Skatteforvaltningens interne overvejelser vedrørende spørgsmålet om tiltalerejsning eller om henlæggelse.

Materiale hos Skatteforvaltningen, der udelukkende indeholder generelle beskrivelser af eksempelvis tendenser inden for skattesvig og risikoanalyser eller instruktioner for fremgangsmåden i Skatteforvaltningens kontrolarbejde, vil ikke være omfattet af en forsvarers aktindsigt, når det kan udelukkes, at det har betydning for enten skyldsspørgsmål eller strafudmålingen i den pågældende administrative straffesag. At det ikke er omfattet af forsvarerens aktindsigt, skyldes, at sådant materiale ikke kan anses for tilvejebragt til brug for den pågældende administrative straffesag. Det findes også at være tilfældet, uanset om en administrativ skattestraffesag for eksempel angår skattesvig, og baggrunden for den forudgående skattekontrol er en risikoanalyse af skattesvigsområdet.

UDKAST

Materiale, som foreligger som udkast, eller som på anden vis ikke er i endelig form, vil som udgangspunkt ligeledes fortsat være undtaget fra en forsvarers adgang til materiale hos Skatteforvaltningen. Skatteforvaltningen bør dog med hensyn til denne type materiale sikre en administration i overensstemmelse med pkt. 3.1 i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og § 729 a, stk. 4, (cirkulære nr. 9598 af 3. juli 2019). Herved vil Skatteforvaltningen i almindelighed skulle imødekomme en begæring fra forsvareren om at få tilsendt en genpart af rapporter og kopi af andre bilag, der er tilvejebragt til brug for sagen, efterhånden som de bliver udfærdiget eller tilvejebragt.

Det følger af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, 1. pkt., at hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsættlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet.

Det har med afsæt i § 729 a, stk. 4, 1. pkt., været overvejet, om det vil være relevant for Skatteforvaltningen at kunne give et forsvarerpålæg under de samme eller nogle af de samme omstændigheder. Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1.2, kan Skatteforvaltningen efter gældende ret give et forsvarerpålæg, hvis hensynet til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet.

Det er vurderingen, at hvis det i en administrativ straffesag måtte blive vurderet nødvendigt at give et forsvarerpålæg af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til et vidnes sikkerhed, skal den administrative straffesag sendes til politiet med henblik på videre behandling. Det er derfor ikke fundet relevant at overføre de nævnte hensyn til lovforslaget. Eftersom Skatteforvaltningen ikke udfører efterforskning, er hensynet hertil heller ikke fundet relevant at overføre.

Det er samtidig vurderingen, at der fortsat vil kunne være administrative straffesager, hvor hensynet til sagens opklaring eller til tredjemand vil kunne gøre det nødvendigt at anvende et forsvarerpålæg. Disse hensyn er derfor foreslået videreført. Som et eksempel kan der i nogle administrative straffesager indgå materiale i form af personlige oplysninger om en tredjemand, hvor det derfor vil være relevant at anvende et forsvarerpålæg. Det kan især være aktuelt, hvis der rettes et strafansvar mod en rådgiver, som ikke havde partsstatus i den for straffesagen forudgående kontrolsag.

UDKAST

Ud over hensynet til sagens opklaring eller til tredjemand har det været overvejet, om øvrige hensyn kan være relevante for Skatteforvaltningen. Det er vurderingen, at det i visse sager vil kunne være relevant at give et forsvarerpålæg af hensyn til en anden verserende straffesag. Det skyldes, at der vil kunne være straffesager, hvor de sigtede i de respektive sager indbyrdes har en sådan relation, at oplysninger fra den ene straffesag vil kunne få betydning for opklaringen af den anden, hvis den sigtede i den sidstnævnte straffesag bliver bekendt med oplysningerne.

Det vil for det første kunne være aktuelt, hvor to eller flere straffesager verserer hos Skatteforvaltningen. Det vil for det andet kunne være aktuelt, hvor en eller flere straffesager verserer hos Skatteforvaltningen, mens en eller flere straffesager er oversendt til politiet til videre behandling. Et eksempel på det sidstnævnte tilfælde vil for eksempel være, at en sigtet anses for at være involveret i flere forskellige straffesager, og at straffesagen mod den pågældende har en karakter, som gør, at Skatteforvaltningen ikke har kompetence til at afslutte den administrativt. Hvis Skatteforvaltningen derimod har kompetence til at kunne afslutte (nogle af) de øvrige straffesager administrativt, bør Skatteforvaltningen have mulighed for at kunne give et pålæg, som forhindrer, at den sigtede i sagen hos politiet får kendskab til oplysningerne.

Kriteriet for at give et forsvarerpålæg efter forsvarerbistandsloven er, at hensynet »undtagelsesvis gør det påkrævet«, mens det efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, er, at hensynet skal være »nødvendigt«.

Kriteriet »undtagelsesvis gør det påkrævet« blev tidligere også anvendt i retsplejeloven, jf. § 745, stk. 4, i lovebekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002 om rettens pleje, men det blev ændret til »nødvendigt« ved lov nr. 436 af 10. juni 2003. I lovebemærkningerne hertil fremgår det, at anvendelsesområdet for at meddele en forsvarer et pålæg udvides med den ændrede formulering, idet »undtagelsesvis gør det påkrævet« har et mere snævert anvendelsesområde, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6730.

Det er vurderingen, at kriteriet for at anvende et forsvarerpålæg bør være det samme i lovforslaget som efter retsplejeloven, det vil sige, når det er »nødvendigt«. Det skyldes bl.a., at det forekommer uhensigtsmæssigt med en mere snæver mulighed for Skatteforvaltningen for at kunne anvende et forsvarerpålæg, end hvis den administrative straffesag bliver sendt til politiet, der i givet fald skal behandle det samme spørgsmål i medfør af retsplejelo-

UDKAST

ven. Uanset denne udvidelse for administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, forudsættes det, at Skatteforvaltningen udviser betydelig tilbageholdenhed med at anvende forsvarerpålæg.

Det er desuden vurderingen, at det kun i begrænset omfang vil være relevant at anvende et forsvarerpålæg, da den sigtede typisk allerede har kendskab og adgang til det materiale i den administrative straffesag, der er oprettet forud for straffesagen, for eksempel regnskabsmateriale og den forudgående afgørelse inklusive eventuelle bilag i en kontrolsag.

Som det fremgår af betænkning nr. 622 fra 1971 om efterforskning i straffesager m.v. (herefter betænkning 622/2971), kan der hos nogle forsvarere være et ønske om ikke at modtage eller få adgang til materiale, som ikke straks kan blive videregivet til den sigtede eller andre. Det er på denne baggrund vurderingen, at en forsvarer også efter reglerne i dette lovforslag skal have mulighed for at undgå at få kendskab til materiale, som forsvareren ikke efterfølgende må orientere om eller på anden måde dele med den sigtede eller andre. Der bør derfor sikres en ordening hos Skatteforvaltningen, som indebærer, at forsvareren forud for adgangen til materialet bliver orienteret om, at det er underlagt et forsvarerpålæg, og at forsvareren herved får mulighed for at afvise at få aktindsigt i materialet.

Det har været overvejet, om Skatteforvaltningen fortsat skal kunne fravige en forsvarers adgang til aktindsigt i materiale hos Skatteforvaltningen, det vil sige, at forsvareren end ikke bliver bekendt med, at der hos Skatteforvaltningen er materiale, som er tilvejebragt til brug for behandlingen af den administrative straffesag. Det er vurderingen, at en regel af denne karakter ikke bør blive videreført. Det skyldes, at reglen ikke i praksis bliver anvendt af Skatteforvaltningen, da administrative straffesager, som måtte indeholde materiale, som end ikke forsvareren vurderes at må blive bekendt med, bliver sendt til politiet med henblik på videre behandling.

Både forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 2. pkt., og retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 2. pkt., fastsætter, at en forsvarer skal have udleveret en kopi af det materiale, der er omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt, i det omfang det uden ulempe kan henholdsvis »mangfoldiggøres« og »kopieres«. Forsvarerbistandslovens regel vurderes kun at have en begrænset selvstændig betydning i praksis, da håndtering af materiale hos Skatteforvaltningen, herunder materiale af relevans for lovforslaget, som altovervejende hovedregel i dag sker digitalt. Det digitale format indebærer, at det ikke umiddelbart kan anses for at være forbundet med ulempe at lave en kopi til forsvareren.

UDKAST

Det er dog fundet mest hensigtsmæssigt med en regel, der svarer til retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 2. pkt., om udlevering af kopi til en forsvarer. Det skyldes for det første, at det også på dette punkt er fundet mest hensigtsmæssigt at bevare en tæt lighed med retsplejeloven. For det andet kan det ikke udelukkes, at der vil kunne opstå sager, hvor det vil blive relevant at overveje, om udlevering af en kopi af aktindsigtsmaterialet står i rimeligt mål med ulempen ved at fremstille kopien. Der henvises til pkt. 2.2.4 om tilfælde, hvor en forsvarer eller en sigtet uden forsvarer er fritaget fra Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, og den pågældende derfor vil kunne få udleveret en kopi i fysisk format.

Desuden fastsætter både forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 3. pkt., og retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt., at en forsvarer ikke uden samtykke fra henholdsvis Skatteforvaltningen og politiet må overlevere det materiale, forsvareren har modtaget fra myndigheden, til den sigtede eller andre. Bestemmelsen i retsplejeloven fastsætter desuden i stk. 3, 4. pkt., at politiet giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt.

Det er vurderingen, at en forsvarers overlevering af materiale til den sigtede eller andre fortsat bør forudsætte, at forsvareren forinden har fået samtykke fra Skatteforvaltningen. Den sigtede eller andre må herefter ikke modtage materialet eller kopi heraf i sin besiddelse, overlades alene med det eller i øvrigt kunne råde selvstændigt over det. Det anførte er dermed ikke til hinder for, at den sigtede under forsvarerens fysiske tilstedeværelse selv kan gennemgå materialet, eller at forsvareren orienterer den sigtede om indholdet, medmindre forsvareren har fået et pålæg, jf. om dette ovenfor.

2.2.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1.3, indeholder forsvarerbistandsloven ikke regler om en sigtets adgang til aktindsigt i materiale i den pågældende administrative straffesag, når sigtede ikke har en forsvarer. I kapitel 4, afsnit 4, i betænkning 977/1983 er det anført af udvalget som begrundelse for den manglende adgang, at der ikke burde blive indført en ret for en sigtet til selv at have adgang til sagsmaterialet, idet man fandt, at det indebar en risiko for, at den sigtede modvirkede den administrative straffesag.

Der er allerede med skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, og skattekontrollovens § 88, stk. 2, sket en udvikling i retning af at lade hensynet til den sigtede veje tungere, end risikoen for at sigtede vil modvirke sagen. Der henvises til lovforslagets pkt. 2.1.4 for nærmere om skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, og skattekontrollovens § 88, stk. 2.

UDKAST

Det er navnlig af hensyn til retssikkerheden for den, der er sigtet i en administrativ straffesag, vurderet uhensigtsmæssigt, at vedkommende ikke som udgangspunkt har mulighed for at få aktindsigt i straffesagens materiale, når den sigtede ikke har en forsvarer, og straffesagen ikke vedrører overtrædelse af skatteindberetningsloven eller skattekontrolloven. At der i enkelttilfælde kan være en risiko for, at en sigtet vil modvirke sagen, findes ikke at skulle føre til en generel afskæring af muligheden for aktindsigt for den sigtede uden forsvarer.

Det er herefter vurderingen, at når den sigtede ikke har en forsvarer, bør den sigtede som udgangspunkt have mulighed for selv at kunne få aktindsigt i materialet i den administrative straffesag. Den sigtede får herved bedre mulighed for at varetage sine interesser i straffesagen. En selvstændig adgang til materialet i disse sager vil eksempelvis give den pågældende bedre mulighed for at overveje, om der ønskes indgivet en anmodning til Skatteforvaltningen om at få beskikket en forsvarer.

Lovforslaget indeholder på baggrund af det anførte og ønsket om ensartethed med retsplejeloven en bestemmelse, der er baseret på retsplejelovens § 729 b, stk. 2. Lovforslagets bestemmelse indeholder dog en række ændringer i forhold til retsplejelovens regel, som anses for nødvendige tilpasninger, der afspejler, at lovforslagets regler vil finde anvendelse i administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen. Et eksempel på en nødvendig tilpasning er de hensyn, der kan begrunde en fravigelse af den sigtedes adgang til materiale, da dette har sammenhæng med lovforslagets regler om forsvarerpålæg, jf. herom i lovforslagets pkt. 2.2.2 og 2.3.2.

Til forskel fra de gældende regler i skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, og skattekontrollovens § 88, stk. 2, vil lovforslagets bestemmelse om en sigtets ret til aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer, gælde bredt for lovovertrædelser på Skatteministeriets område og vil dermed ikke være begrænset til udvalgte love.

Hvis en sigtet har en forsvarer, uanset om forsvareren er beskikket eller ej, udøver den sigtede sin ret til aktindsigt i materialet via forsvareren.

Sammenfattende er det hensigten med lovforslagets bestemmelse, at en sigtet, som ikke har en forsvarer, så vidt muligt skal kunne få samme adgang til aktindsigt i materialet i den administrative straffesag, som hvis den sigtede havde en forsvarer. Det indebærer, at hvis den sigtede havde haft en forsvarer og hos denne kunne få adgang til at gennemgå materialet, skal den sigtede uden en forsvarer kunne få adgang til at gennemgå materialet.

Hvis der i en administrativ straffesag hos Skatteforvaltningen efter en konkret vurdering anses for at være en risiko for, at en sigtet vil modarbejde sagen, vil Skatteforvaltningen i medfør af lovforslagets regler kunne afslå en anmodning om aktindsigt. Herved vil den sigtedes manglende eller eventuelt blot begrænsede adgang til materiale kun være i sådanne sager, hvor der efter en konkret vurdering er behov for det.

2.2.4. Regler om vederlæggelse m.v.

Det er vurderingen, at det er mest hensigtsmæssigt at videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 4, stk. 1, som fastsætter, at retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere finder tilsvarende anvendelse. Det skyldes, at det ikke er hensigten at indføre regler, der afviger fra retsplejeloven, om vederlæggelse i administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen. Det er i den forbindelse forventningen, at retten kan støtte sig til retspraksis i spørgsmålet om vederlæggelse af forsvarere.

Når en administrativ straffesag, der er blevet behandlet af Skatteforvaltningen, er afsluttet, er det som beskrevet i lovforslagets pkt. 2.1.4 valgfrit for en forsvarer, om vedkommende sender sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen, der herefter videresender opgørelsen til retten sammen med Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger hertil, eller om forsvareren sender opgørelsen direkte til retten med anmodning om godkendelse. I sidstnævnte tilfælde giver retten typisk en underretning til Skatteforvaltningen med anmodning om eventuelle bemærkninger.

Det findes at være en bedre løsning med kun én fremgangsmåde for, hvordan retten modtager såvel en forsvarers opgørelse om vederlag som Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger. Det skyldes, at i en administrativ straffesag, hvor forsvareren sender opgørelsen direkte til retten, har Skatteforvaltningen ikke mulighed for at vide, om opgørelsen er sendt til retten, eller om retten endnu afventer at modtage opgørelsen. I sager, hvor opgørelsen om vederlag er blevet sendt direkte til retten, er der erfaringsmæssig desuden en risiko for, at der ikke bliver afsat tilstrækkelig tid til Skatteforvaltningen til at kunne komme med bemærkninger til opgørelsen. Konsekvensen af dette er, at Skatteforvaltningen, når det er vurderet nødvendigt at komme med bemærkninger til opgørelsen, må kære rettens afgørelse med henblik på at kunne komme med sine bemærkninger under kæresagen. Det findes at være uhensigtsmæssigt ressourcekrævende for alle de involverede parter, herunder domstolene og den sigtede, at skulle gennemføre en kæresag med henblik på at få prøvet spørgsmålet om salæret til forsvareren.

UDKAST

Det er herefter vurderingen, at det vil være mest hensigtsmæssigt, hvis en forsvarers opgørelse om vederlag kommer til retten via Skatteforvaltningen. Lovforslaget indeholder derfor en bestemmelse, som medfører, at når en sag er afsluttet udenretligt hos Skatteforvaltningen, skal forsvareren sende sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen. Skatteforvaltningen videregiver herefter opgørelsen til retten sammen med sine eventuelle bemærkninger hertil. Der er ved denne fremgangsmåde sikkerhed for, at Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger kommer tidsnok frem til retten med henblik på at kunne indgå i rettens fastsættelse af vederlaget til forsvareren.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1.4, er det efter gældende ret muligt at indgå forlig om fordeling af omkostningerne i den administrative straffesag, når sagen er blevet afsluttet med et vedtaget bødeforelæg. Forligsmuligheden bliver ikke anvendt i praksis, og det er derfor fundet unødvendigt at videreføre reglerne.

Det er desuden fundet mest hensigtsmæssigt at videreføre forsvarerbistandslovens § 5, hvorefter den, som sagen vedrører, har pligt til at erstatte det offentlige udgifterne til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt til at erstatte det offentlige sådanne udgifter efter retsplejeloven. Det skyldes, at der heller ikke på dette område er hensigten at foreslå en ordning, som afviger fra retsplejeloven.

Det har tidligere været omtvistet, i hvilket omfang en forsvarer kan få godtgjort udgiften til sagkyndig bistand som led i forsvarerhvervet, jf. hertil TfS 1990.501. I kendelsen fra Vestre Landsret er det anført, at det var fast antaget i praksis, at en beskikket forsvarer, eventuelt efter rettens forudgående godkendelse, kunne indhente den sagkyndige bistand, der var nødvendig for en forsvarlig udførelse af forsvarerhvervet, således at udgiften blev godtgjort som udlæg. Henvisningen i forsvarerbistandslovens gældende § 4, stk. 1, til retsplejeloven medførte, at også de regler i retsplejeloven, der vedrører godtgørelse for udlæg, uanset om det er med henvisning til § 741 eller § 1007, finder anvendelse på sager i medfør af forsvarerbistandsloven.

Det er hensigten, at en forsvarer fortsat skal kunne indhente sagkyndig bistand, f.eks. revisorbistand, med mulighed for godtgørelse af udgiften, når den sagkyndige bistand er nødvendig for en forsvarlig udførelse af forsvarerhvervet. Det vil for eksempel kunne være sager, hvor der indgår et omfattende regnskabsmateriale, eller hvor regnskabsmaterialet har en særligt kompliceret karakter.

En forsvarer, der vurderer at have behov for sagkyndig bistand, bør dog drøfte spørgsmålet med Skatteforvaltningen, inden forsvareren forelægger

UDKAST

spørgsmålet for retten med henblik på, at retten træffer beslutning herom. Der kan i den forbindelse henvises til U.2011.1014.H, hvor det i begrundelsen fra landsrettens mindretal, som Højesteret tiltræder, anføres, at en forsvarer, der engagerer sagkyndig bistand uden forinden at have anmodet retten om tilladelse hertil, uanset sagens udfald ikke vil kunne være sikker på at få udgiften til den sagkyndige godtgjort som en sagsomkostning. Det skyldes, at en sådan udgiftsdækning som et minimum må forudsætte, at forsvareren har haft rimelig grund til at benytte sig heraf, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 2, 3. pkt. Spørgsmålet om, hvorvidt forsvareren har haft sådan rimelig grund, afhænger blandt andet af sagens karakter og kompleksitet.

Det er fundet mest hensigtsmæssigt at bevare den ordening, at det er retten, som afgør tvistigheder mellem en forsvarer og Skatteforvaltningen om forsvarerens beføjelser i den administrative straffesag. Det bør fortsat være den ret, der har beskikket forsvareren, som afgør det spørgsmål, der er genstand for tvisten. Skatteforvaltningen vil i lighed med gældende ret kunne henvise forsvareren til selv at indbringe spørgsmålet for retten, jf. hertil afsnit A.C.3.3.5 i Den juridiske vejledning.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.2.3, er det vurderingen, at der bør blive indført en bestemmelse om adgang til aktindsigt for en sigtet i administrativ straffesag, som ikke har en forsvarer. Der vil også kunne opstå tvister i forholdet mellem en sigtet, som ikke har en forsvarer, og Skatteforvaltningen, for eksempel med hensyn til omfanget af det materiale, der er omfattet af den sigtedes aktindsigt. Det er vurderingen, at det af hensyn til retssikkerheden for den sigtede også bør være retten, som træffer afgørelse i sager om tvistigheder mellem den sigtede uden en forsvarer og Skatteforvaltningen. Skatteforvaltningen vil dog ikke i disse sager kunne henvise den sigtede til selv at indbringe spørgsmålet for retten, men vil på den sigtedes anmodning skulle hjælpe med at få spørgsmålet indbragt for retten.

Har den sigtede selv skaffet en forsvarer, og bliver denne ikke beskikket af retten, vil den sigtede som efter gældende ret som udgangspunkt selv være ansvarlig for at afholde udgiften til forsvarerens vederlag, jf. hertil retsplejelovens § 1007, stk. 2, 1. pkt., og lovforslagets pkt. 2.1.4.

Retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere og om udelukkelse af forsvarere bør fortsat finde anvendelse på sager omfattet af lovforslagets regler. Hensigten med at anvende retsplejelovens regler om beskikkelse og udelukkelse er at sikre, at retsplejelovens retssikkerhedsgarantier på dette område dermed vil finde tilsvarende anvendelse i sager, der er omfattet af lovforslagets regler.

Som det er anført ovenfor, bliver materiale hos Skatteforvaltningen, herunder materiale af relevans for lovforslagets regler, som altovervejende hovedregel håndteret digitalt. I praksis bliver materiale, der skal udleveres til en forsvarer efter forsvarerbistandsloven, også som det klare udgangspunkt sendt digitalt. Selv om materiale efter aftale med en forsvarer er udleveret digitalt til den pågældende, har forsvareren som udgangspunkt stadig ret til at kræve en fysisk kopi, jf. hertil U.2016.2423H. Afgørelsen vedrører retsplejelovens § 729 a, stk. 3, men forsvarerbistandsloven indeholder en lignende bestemmelse om udlevering af kopi, jf. også ovenfor.

Som en følge af et stadig mere digitalt samfund, hvor de fleste både virksomheder og borgere anvender digitale kommunikationsmidler, er der medtaget en bestemmelse i lovforslaget om digital kommunikation. Det er vurderingen, at det af hensyn til at sikre mere strømlinede og effektive arbejdsgange er mest hensigtsmæssigt, hvis udleveringen af materiale, der er omfattet af aktindsigt, sker digitalt.

Er en juridisk eller fysisk person fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, bør der dog ikke være en pligt for den pågældende til efter denne lov at skulle anvende digital kommunikation. For denne kreds vil Skatteforvaltningen derfor stadig skulle imødekomme en anmodning om at få udleveret en kopi i fysisk form.

2.3. Den foreslåede ordning

2.3.1. Mulighed for forsvarerbeskikkelse

Det foreslås, at en sigtet under Skatteforvaltningens behandling af en sag om strafansvar for overtrædelse af told-, skatte- eller afgiftslovgivningen vil kunne beskikkes en forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt.

Formålet med forslaget er af hensyn til retssikkerheden grundlæggende at videreføre forsvarerbistandslovens § 1 om mulighed for forsvarerbeskikkelse i administrative straffesager, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen.

Det vil være retten, som vil skulle træffe beslutning om, hvorvidt det efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anses for ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer under Skatteforvaltningens behandling af den administrative straffesag. Det vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne i hver enkelt sag, om der vil være grundlag for at beskikke en forsvarer. Det forudsættes således med forslaget,

UDKAST

at det ikke i sig selv vil tale imod at beskikke den sigtede en forsvarer, at en lovovertrædelse ikke skønnes at vil medføre højere straf end bøde.

Det vil være en forudsætning for forsvarerbeskikkelse, at den sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer. Hvis det er tilfældet, vil der ikke kunne ske beskikkelse af en forsvarer med det resultat, at den sigtede vil have to forsvarere. Det anførte vil dog ikke være til hinder for, at den sigtede i overensstemmelse med retsplejelovens regler vil kunne anmode om, at en allerede anskaffet forsvarer bliver beskikket af retten i den administrative straffesag.

Det foreslås desuden, at skatteministeren bemyndiges til at fastsætte regler om Skatteforvaltningens vejledning af den sigtede, herunder om muligheden for at anmode om beskikkelse af en forsvarer. Bemyndigelsen vil blive udmøntet ved en bekendtgørelse og vil bl.a. indeholde nærmere regler om formkrav til Skatteforvaltningens vejledning om muligheden for at anmode om beskikkelse af en forsvarer. Bekendtgørelsen vil desuden kunne indeholde regler om, hvornår Skatteforvaltningen efter en konkret vurdering vil kunne undlade at give vejledning. Det vil f.eks. kunne være i en sag om overtrædelse af toldlovgivningen, hvor faktum i sagen er enkelt, og hvor omstændighederne i den pågældende sag gør, at det vil være uhensigtsmæssigt med en proces ved retten om forsvarerbeskikkelse, for eksempel fordi overtrædelsen er begået af en gennemrejsende, som kun opholder sig i en midlertidig periode her i landet. Herudover vil bekendtgørelsen kunne indeholde regler om vejledning af en sigtet, som ikke har en forsvarer, om sigtedes ret til aktindsigt.

Formålet med forslaget er at sikre, at den, der bliver sigtet i en sag om overtrædelse af told-, skatte- eller afgiftslovgivningen, som bliver behandlet af Skatteforvaltningen, vil modtage vejledning af Skatteforvaltningen om muligheden for at få beskikket en forsvarer til at yde bistand i den administrative straffesag.

Det foreslås, at en sigtets anmodning om beskikkelse af en forsvarer vil skulle rettes til Skatteforvaltningen, der indbringer spørgsmålet for retten.

Formålet med forslaget er at undtage den sigtede fra den byrde, det vil være forbundet med at indbringe anmodningen om beskikkelse til retten. Forslaget vil medføre, at hvis den sigtede ønsker at få beskikket en forsvarer, vil den sigtede skulle tilkendegive dette over for Skatteforvaltningen. Det vil herefter være Skatteforvaltningen, som vil være ansvarlig for at sikre, at anmodningen vil blive indgivet for retten med henblik på rettens beslutning, om der vil skulle ske beskikkelse.

UDKAST

Det foreslås desuden, at Skatteforvaltningen af egen drift, når omstændighederne taler for det, vil kunne anmode retten om, at den sigtede vil få beskikket en forsvarer.

Formålet med forslaget er at give Skatteforvaltningen mulighed for at indgive en anmodning til retten om at beskikke den sigtede en forsvarer, uagtet at den sigtede selv ikke har anmodet eller tilkendegivet et ønske om forsvarerbeskikkelse. Det vil for eksempel kunne være relevant, hvis der efter Skatteforvaltningens vurdering er omstændigheder ved sigtedes person, som gør det ønskeligt, at den sigtede modtager bistand fra en forsvarer.

Det vil ifølge forslaget være en forudsætning, for at Skatteforvaltningen vil kunne tage initiativ til at indgive en anmodning til retten uden den sigtedes forudgående ønske, at omstændighederne taler for det. Det er herved hensigten, at Skatteforvaltningen kun vil skulle benytte den foreslåede bestemmelse i særlige tilfælde, hvor der efter en konkret vurdering er fundet særlig anledning til det.

Uanset, om en anmodning til retten om forsvarerbeskikkelse er indgivet på baggrund af den sigtedes ønske eller på Skatteforvaltningens initiativ, vil det være Skatteforvaltningen, som vil være ansvarlig for at indgive anmodningen til retten.

Det foreslås, at en forsvarer vil skulle beskikkes af retten på det sted, hvor den sigtede har hjemting her i landet, og ellers på det sted, hvor det findes hensigtsmæssigt.

Forslaget vil medføre, at det som udgangspunkt vil være retten i den retskreds, hvor den sigtede har bopæl, som vil skulle behandle en anmodning om forsvarerbeskikkelse. Hvis den sigtede ikke har hjemting her i landet, eller hvis der for eksempel ikke er oplysninger om, hvor sigtede har bopæl, vil det være retten på det sted, hvor det efter Skatteforvaltningens vurdering findes hensigtsmæssigt at indgive anmodningen om forsvarerbeskikkelse.

Det foreslås, at retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere og om udelukkelse af forsvarere vil finde tilsvarende anvendelse i sager omfattet af lovforslaget.

Forslaget vil medføre, at hvis andet ikke fremgår af dette lovforslag, vil det være retsplejelovens regler, som vil finde anvendelse. Det vil bl.a. medføre, at retsplejelovens § 730, stk. 3, vil finde anvendelse, hvorefter retten på ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse kan afvise en valgt forsvarer, hvis

betingelserne efter retsplejelovens § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende foreligger.

Det foreslås, at hvis retten træffer beslutning om at beskikke en sigtet en forsvarer, vil beslutningen ikke kunne kæres til højere ret. Hvis retten derimod træffer beslutning om at nægte beskikkelse af en forsvarer, vil beslutningen kunne kæres til højere ret.

Forslaget angår selve det spørgsmål, om der vil skulle ske beskikkelse af en forsvarer. Hvis spørgsmålet derimod for eksempel angår, om der vil kunne ske beskikkelse af en bestemt forsvarer efter den sigtedes ønske, vil dette skulle afgøres efter retsplejelovens regler, jf. ovenfor. Har den sigtede ønsket en bestemt forsvarer, og er ønsket ikke imødekommet af retten, vil spørgsmålet om muligheden for appel tilsvarende skulle afgøres efter retsplejelovens regler.

Hvis en sigtet har fået beskikket en forsvarer under Skatteforvaltningens behandling af den administrative straffesag, vil forsvareren bevare sin status som beskikket efter retsplejelovens regler, hvis straffesagen bliver sendt til politiet af Skatteforvaltningen med henblik på videre behandling.

2.3.2. Aktindsigt, når den sigtede har en forsvarer

Det foreslås, at en forsvarer vil skulle have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

Formålet med forslaget er at fastsætte en ret for en forsvarer til at kunne få aktindsigt i materiale i den administrative straffesag hos Skatteforvaltningen, hvor forsvareren vil skulle yde den sigtede bistand. Forslaget vil både gælde for en beskikket forsvarer og for en forsvarer, som den sigtede selv har skaffet.

En forsvarers aktindsigt i den administrative straffesag vil for det første omfatte materiale, der er tilvejebragt fra en forudgående sag hos Skatteforvaltningen, for eksempel en sag oprettet på grundlag af en skattekontrol, og som indgår i den administrative straffesag. Retten til aktindsigt vil for det andet omfatte materiale, som er tilvejebragt efter oprettelsen af den administrative straffesag. Retten til aktindsigt vil herudover omfatte alt øvrigt materiale, når det ikke kan udelukkes at være af betydning for den administrative straffesag, enten med hensyn til skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen.

Ifølge forslaget vil materialet skulle være tilvejebragt til brug for »den sag« om strafansvar, som sigtelsen angår. Det afgørende vil være, om materialet

UDKAST

angår det bestemte spørgsmål, problem, anliggende eller tema sagen vedrører. Den måde, der sker registrering af en sag, vil ikke i sig selv være afgørende for, hvilke dokumenter der vil kunne anses for at høre til en bestemt sag. Det vil dermed ikke være afgørende, om materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning i en administrativ straffesag, er journaliseret på en anden sag i Skatteforvaltningens journalsystem.

Det foreslås, at en forsvarer vil skulle have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden Skatteforvaltningens samtykke overlevere det modtagne materiale til den sigtede eller andre. Det følger af forslaget, at Skatteforvaltningen vil skulle give samtykke, hvis det findes ubetænkeligt.

Forslaget vil medføre, at en forsvarer som udgangspunkt vil skulle have udleveret en kopi af det materiale, der er omfattet af aktindsigt.

Det foreslås, at Skatteforvaltning vil kunne anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., når en forsvarer anmoder om aktindsigt. Forslaget vil medføre, at udlevering af en kopi af materiale omfattet af aktindsigt vil ske i digitalt format, og at forsvareren ikke i tillæg hertil eller som alternativ vil kunne kræve at få materialet udleveret i fysisk form, jf. dog nedenfor om forsvarere, som er fritaget for obligatorisk tilslutning til Digital Post.

Ved digital kommunikation vil Skatteforvaltningen skulle anvende Digital Post, en sikker e-mailadresse eller lignende, forudsat at sikkerhedsniveauet i den valgte digitale løsning er forsvarligt.

En meddelelse, der er givet ved digital kommunikation, vil anses for at være kommet frem til modtageren, når den er tilgængelig hos den pågældende på en sådan måde, at den kan behandles, f.eks. læses. Det vil dermed ikke være afgørende, om modtageren faktisk har behandlet, f.eks. læst, meddelelsen.

Hvis en forsvarer er fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, vil den pågældende være undtaget fra at skulle modtage dokumenter m.v. digitalt fra Skatteforvaltningen. Det vil medføre, at Skatteforvaltningen ikke vil kunne undlade at imødekomme en anmodning om at få udleveret aktindsigtsmaterialet i fysisk format.

En forsvarer må ifølge forslaget ikke overlevere det modtagne materiale til den sigtede eller andre uden Skatteforvaltningens samtykke. Forslaget vil medføre, at forsvareren ikke må lade materialet komme i den sigtedes eller

UDKAST

andres besiddelse eller på anden måde selvstændige rådighed, medmindre Skatteforvaltningen har givet samtykke. Forslaget vil ikke være til hinder for, at forsvareren orienterer den sigtede eller andre om indholdet af materialet, ligesom forsvareren under sin fysiske tilstedeværelse vil kunne forevise og gennemgå materialet med de pågældende, medmindre Skatteforvaltningen har givet forsvareren et pålæg, jf. herom nedenfor

Skatteforvaltningen vil skulle give sit samtykke til at lade en forsvarer overlevere materialet, medmindre det efter en konkret vurdering findes betænkeligt, for eksempel på grund af risiko for uønsket spredning af materialet. Hvis overlevering er fundet betænkeligt, vil Skatteforvaltningen skulle vurdere, om det kun gælder for dele af materialet, eventuelt for dele af et dokument. I så fald vil Skatteforvaltningen skulle give samtykke til at lade forsvareren overlevere den øvrige del af materialet.

Det foreslås, at hvis det er nødvendigt af hensyn til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag, vil Skatteforvaltningen kunne give en forsvarer et pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra Skatteforvaltningen. Forslaget vil medføre, at forsvareren ikke må videregive det pålægsbelagte materiale til nogen anden, det vil sige hverken til den sigtede eller til andre. At materialet ikke må blive videregivet, vil bl.a. indebære, at forsvareren ikke må fremvise materialet eller på anden måde orientere om dets indhold.

Et forsvarerpålæg vil kun kunne blive anvendt, når det er nødvendigt. Det forudsættes, at Skatteforvaltningen vil skulle være tilbageholdende med at anvende forsvarerpålæg, da det af hensyn til retssikkerheden for den sigtede er et særligt tungtvejende hensyn, at forsvareren har mulighed for at drøfte materialet i den administrative straffesag med den sigtede.

Skatteforvaltningen vil, inden en forsvarer får aktindsigt i materiale, der vil være underlagt et forsvarerpålæg, skulle orientere forsvareren om, at materialet er underlagt et pålæg. Det er herved hensigten at give forsvareren mulighed for at afslå at få kendskab til materiale, som den pågældende ikke må orientere den sigtede eller andre om. Forsvareren vil kunne indbringe et forsvarerpålæg for retten, med henblik på at retten træffer afgørelse om, hvorvidt pålægget vil skulle opretholdes eller bortfalde.

Hvis Skatteforvaltningen sender en straffesag til politiet med henblik på videre behandling, vil det være retsplejeloven og ikke lovforslagets regler, som vil regulere en forsvarers adgang til aktindsigt.

2.3.3. Aktindsigt, når den sigtede ikke har en forsvarer

UDKAST

Det foreslås, at en sigtet uden forsvarer efter anmodning vil skulle have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

Formålet med forslaget er at sikre, at en sigtet uden forsvarer vil have ret til at kunne få aktindsigt i materialet i den administrative straffesag hos Skatteforvaltningen, hvor den pågældende er sigtet. Forslaget vil medføre, at en sigtet uden forsvarer så vidt muligt vil være ligestillet med hensyn til at kunne få aktindsigt i straffesagens materiale, som hvis den sigtede havde en forsvarer.

Hvis den sigtede har en forsvarer, vil adgangen til aktindsigt skulle udøves via forsvareren, jf. herom i lovforslagets pkt. 2.3.2.

En sigtets aktindsigt i den administrative straffesag vil for det første omfatte materiale, der er tilvejebragt fra en forudgående sag hos Skatteforvaltningen, for eksempel en sag oprettet på grundlag af en skattekontrol, og som indgår i den administrative straffesag. Retten til aktindsigt vil for det andet omfatte materiale, som er tilvejebragt efter oprettelsen af den administrative straffesag. Retten til aktindsigt vil herudover omfatte alt øvrigt materiale, når det ikke kan udelukkes at være af betydning for den administrative straffesag, enten med hensyn til skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen.

Ifølge forslaget vil materialet skulle være tilvejebragt til brug for »den sag« om strafansvar, som sigtelsen angår. Det afgørende vil være, om materialet angår det bestemte spørgsmål, problem, anliggende eller tema sagen vedrører. Den måde, der sker registrering af en sag, vil ikke i sig selv være afgørende for, hvilke dokumenter der vil kunne anses for at høre til en bestemt sag. Det vil dermed ikke være afgørende, om materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning i en administrativ straffesag, er journaliseret på en anden sag i Skatteforvaltningens journalsystem.

Det foreslås, at Skatteforvaltningen vil kunne afslå en anmodning om aktindsigt fra den sigtede af de samme hensyn, som vil kunne begrunde, at en forsvarer vil få et forsvarerpålæg i medfør af det foreslåede § 6, stk. 2. Det vil medføre, at en anmodning om aktindsigt vil kunne blive afslået, hvis det vil være nødvendigt af hensyn til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag. Et afslag på en anmodning om aktindsigt eller en begrænsning af sigtedes aktindsigt vil kun kunne blive anvendt, når det er nødvendigt. Det forudsættes, at Skatteforvaltningen vil skulle være tilbageholdende med at begrænse sigtedes aktindsigt, da det af hensyn til retssikkerheden for den sigtede er et særligt tungtvejende hensyn, at den sigtede har mulighed for at få adgang til materialet.

UDKAST

Det foreslås, at hvis hensyn, der følger af det foreslåede § 6, stk. 2, kun gør sig gældende for en del af sagens oplysninger, skal den sigtede have adgang til sagens øvrige oplysninger. Det vil medføre, at hvis der er oplysninger i sagen, som der ikke efter § 6, stk. 2, er grundlag for at afslå at give aktindsigt i, vil den sigtedes skulle have aktindsigt i disse oplysninger.

Det foreslås, at Skatteforvaltningen efter anmodning fra den sigtede vil skulle udlevere kopi af materialet, hvis det findes ubetænkeligt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at Skatteforvaltningen vil kunne anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., når en sigtet anmoder om aktindsigt, jf. den foreslåede § 7. Forslaget vil medføre, at udlevering af en kopi af materiale omfattet af aktindsigt vil ske i digitalt format, og at den sigtede ikke i tillæg hertil eller som alternativ vil kunne kræve at få materialet udleveret i fysisk form, jf. dog nedenfor om en sigtet, som er fritaget for obligatorisk tilslutning til Digital Post.

Ved digital kommunikation vil Skatteforvaltningen skulle anvende Digital Post, en sikker e-mailadresse eller lignende, forudsat at sikkerhedsniveauet i den valgte digitale løsning er forsvarligt.

En meddelelse, der er givet ved digital kommunikation, vil anses for at være kommet frem til modtageren, når den er tilgængelig hos den pågældende på en sådan måde, at den kan behandles, f.eks. læses. Det vil dermed ikke være afgørende, om modtageren faktisk har behandlet, f.eks. læst, meddelelsen.

Hvis en sigtet, som ikke har en forsvarer, er fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, vil den pågældende være undtaget fra at skulle modtage dokumenter m.v. digital fra Skatteforvaltningen. Det vil medføre, at Skatteforvaltningen ikke vil kunne undlade at imødekomme en anmodning om at få udleveret aktindsigtsmaterialet i fysisk format.

Skatteforvaltningen vil skulle foretage en konkret vurdering af, om udlevering af en kopi findes betænkeligt, for eksempel på grund af risiko for uønsket spredning af materialet. Hvis udlevering findes betænkeligt, vil Skatteforvaltningen skulle vurdere, om det kun gælder for dele af det samlede materiale, eventuelt kun for dele af et dokument. I så fald vil Skatteforvaltningen skulle udlevere den øvrige del.

Hvis Skatteforvaltningen sender en straffesag til politiet med henblik på videre behandling, vil det være retsplejeloven og ikke lovforslagets regler, som vil regulere den sigtedes adgang til aktindsigt.

2.3.4. Regler om vederlæggelse m.v.

Det foreslås, at retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere vil finde tilsvarende anvendelse.

Forslaget vil medføre, at spørgsmål om vederlæggelse til en forsvarer, både en beskikket og en, den sigtede selv har skaffet, vil skulle afgøres i medfør af retsplejelovens regler. Det vil medføre, at bl.a. retsplejelovens §§ 741 og 1007 vil finde anvendelse. Efter retsplejelovens § 741, stk. 1, tilkommer der den beskikkede forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som den pågældende med føje har haft i forbindelse med hvervet. Det fremgår af bestemmelsen, at retsplejelovens § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3 og 5, finder tilsvarende anvendelse. Retsplejelovens § 1007, stk. 2, 1. pkt., indebærer, at vederlag til en forsvarer, som ikke er beskikket, som udgangspunkt ikke vedkommer det offentlige.

Forslaget om at anvende retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere vil desuden medføre, at en forsvarers mulighed for at få godtgørelse for udlæg til omkostninger til sagkyndig bistand vil være reguleret af retsplejelovens regler. Hvis en forsvarer vurderer det nødvendigt at indhente sagkyndig bistand, vil det skulle drøftes med Skatteforvaltningen, inden forsvareren forelægger spørgsmålet for retten.

Det foreslås, at en forsvarer vil skulle sende sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen, når sagen er afsluttet udenretligt af Skatteforvaltningen.

Formålet med forslaget er at sikre, at retten til brug for afgørelsen af spørgsmålet om vederlag til en forsvarer vil modtage både forsvarerens opgørelse af vederlaget og Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger til opgørelsen.

Forslaget vil medføre, at når en administrativ straffesag er afsluttet hos Skatteforvaltningen, vil en forsvarer skulle sende sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen. Det vil være Skatteforvaltningen, som herefter vil være ansvarlig for at sende opgørelsen til retten sammen med Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger, med henblik på at retten træffer afgørelse om fastsættelse af forsvarerens salær i den administrative straffesag.

Det foreslås, at retten afgør tvistigheder om en forsvarers og den sigtedes beføjelser.

Forslaget vil bl.a. medføre, at en forsvarer vil kunne få indbragt et forsvarerpålæg for retten. Som et andet eksempel kan nævnes, at en sigtet, som ikke har en forsvarer, vil kunne få prøvet et afslag på aktindsigt.

En forsvarer, som ønsker at få prøvet et spørgsmål ved retten, vil selv være ansvarlig for at indbringe spørgsmålet for retten. En sigtet, som ikke har en forsvarer, vil over for Skatteforvaltningen kunne tilkendegive, at den pågældende ønsker spørgsmålet prøvet ved retten. Skatteforvaltningen vil herefter skulle yde den sigtede den fornødne bistand, herunder med kontakten til retten.

Det foreslås, at den, som sagen vedrører, vil skulle erstatte det offentlige udgifterne til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt hertil efter retsplejelovens regler.

Forslaget vil medføre, at bl.a. retsplejelovens § 1008, stk. 1, vil finde anvendelse. Det fremgår af bestemmelsen, at hvis den sigtede findes skyldig, er den pågældende pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Det vil typisk omfatte udgiften til vederlag til den forsvarer, der har været beskikket i straffesagen.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes ikke at have provenumæssige konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget vurderes isoleret set at medføre administrative omkostninger for Skatteforvaltningen på 0,4 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 0,2 mio. kr. varigt fra 2028 til sagsbehandling.

Lovforslaget vurderes ikke at have implementeringskonsekvenser for kommuner og regioner.

3.1. Principper for digitaliseringsklar lovgivning

Lovforslaget vurderes at opfylde principperne for digitaliseringsklar lovgivning, i det omfang principperne er relevante for lovforslagets indhold.

Det er tilstræbt at udforme lovforslagets regler, så de er letforståelige, jf. princip 1 («enkle og klare regler»). Eftersom reglerne vil kunne have et samspil med tilsvarende regler i retsplejeloven, jf. herom i lovforslagets pkt. 2.2, er der i dette lovforslag søgt anvendt nogle af de samme begreber og formu-

leringer. Desuden foreslås en regel, der skal ensrette og dermed skabe klarhed for processen, når en forsvarer skal sende sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen.

Lovforslaget indeholder en bestemmelse om anvendelse af digital kommunikation, jf. hertil princip 2 (»digital kommunikation«). Efter den foreslåede bestemmelse vil udlevering af materiale til en forsvarer eller til en sigtet, som ikke har en forsvarer, skulle ske digitalt, medmindre den pågældende er fritaget for Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere. Den foreslåede ordning svarer til, hvordan udlevering af materiale typisk sker i praksis efter gældende ret.

Princip 3 (»muliggør automatisk sagsbehandling«) er ikke vurderet relevant for dette lovforslag, da administration af reglerne kræver konkrete skøn i hver enkelt sag.

Bemærkningerne til lovforslaget indeholder i vidt omfang en definition af de begreber, der er anvendt i lovforslagets regler, jf. hertil princip 4 (»sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data«). Som det også er nævnt ovenfor til princip 1, er der i lovforslaget søgt anvendt nogle af de samme begreber og formuleringer som i retsplejelovens tilsvarende regler.

Lovforslagets bestemmelser er i vidt omfang en videreførelse af gældende regler, så der er allerede etableret processer for tryk og sikker datahåndtering, jf. princip 5 (»tryk og sikker datahåndtering«).

Ved digital kommunikation, jf. ovenfor, er det i lovforslaget angivet, at den fællesoffentlige infrastruktur Digital Post vil kunne anvendes, jf. princip 6 (»anvendelse af offentlig infrastruktur«).

Princip 7 (»forebygger snyd og fejl«) er ikke vurderet relevant for dette lovforslag.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Det er vurderingen, at lovforslaget har positive administrative konsekvenser for borgerne. Det følger af, at en sigtet uden forsvarer vil kunne få aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, sigtelsen angår, uanset hvilken lovgivning på Skatteministeriets område lovovertrædelsen vedrører. Formålet med forslaget er styrke retssikkerheden for den sigtede.

UDKAST

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 28. juni 2024 til den 22. august 2024 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Advokatsamfundet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ATP, Borger- og retssikkerhedschefen i Skatteforvaltningen, Business Danmark, CEPOS, Cevea, Dansk Erhverv, Dansk Told- og Skatteforbund, Danske Advokater, Danske Soloselvstændige, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, DI, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen – Område for Bedre Regulering (OBR), FH - Fagbevægelsens Hovedorganisation, Finans Danmark, Foreningen af Danske Skatteankenævn, Foreningen Danske Revisorer, FSR - danske revisorer, Justitia , Kraka, Landsskatteretten, Lederne Hovedorganisation, Mellemløst Samvirke, Oxfam IBIS, Retssikkerhedssekretariatet, Skatteankesforvaltningen, SMVdanmark og SRF Skattefaglig Forening

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for	Ingen	Lovforslaget vurderes isoleret set at medføre administrative omkostninger for Skatteforvaltningen på 0,4 mio. kr. årligt i 2025-2027 og 0,2

UDKAST

stat, kommuner og regioner		<p>mio. kr. varigt fra 2028 til sagsbehandling.</p> <p>Lovforslaget vurderes ikke at have implementeringskonsekvenser for kommuner og regioner.</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	<p>Det er vurderingen, at lovforslaget har positive administrative konsekvenser for borgerne. Det følger af, at en sigtet uden forsvarer vil kunne få aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, sigtelsen angår, uanset hvilken lovgivning på Skatteministeriets område lovovertrædelsen vedrører. Formålet med forslaget er styrke retssikkerheden for den sigtede.</p>	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	

UDKAST

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	<table><tr><td data-bbox="454 183 1037 683">Ja</td><td data-bbox="1037 183 1426 683">Nej</td></tr><tr><td data-bbox="454 183 1037 683"></td><td data-bbox="1037 183 1426 683">X</td></tr></table>	Ja	Nej		X
Ja	Nej				
	X				

UDKAST

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 1, at under Skatteforvaltningens behandling af en sag om strafansvar for overtrædelse af skattelovgivningen, bortset fra toldlovgivningen, kan der beskikkes en borger en forsvarer, når sagens beskaffenhed, borgerens person eller omstændighederne i øvrigt gør det ønskeligt, og borgeren ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Reglen medfører, at retten efter en konkret vurdering på grundlag af de nævnte hensyn kan beskikke en borger en forsvarer, når borgeren er sigtet i en administrativ straffesag, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen. Det gælder dog ikke, hvis sagen vedrører overtrædelse af toldlovgivningen.

Det følger af retspraksis, at muligheden for at få beskikket en forsvarer kun finder anvendelse for fysiske personer, jf. hertil SKM2015.558.VLR, der er omtalt i pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 2, 3. pkt., at skatteministeren fastsætter regler om vejledning af borgeren om adgangen til at anmode om beskikkelse af en forsvarer. Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 960 af 12. oktober 2005 om vejledning om forsvarerbeskikkelse under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag og indebærer bl.a., at Skatteforvaltningen skal give vejledningen skriftligt, og at den skal indeholde en orientering om den beskikkede forsvarers beføjelser.

Det foreslås som *stk. 1*, at en sigtet under Skatteforvaltningens behandling af en sag om strafansvar for overtrædelse af told-, skatte- og afgiftslovgivningen kan beskikkes en forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt.

Formålet med forslaget er at sikre, at den, der er sigtet i en administrativ straffesag, der bliver behandlet og eventuelt afsluttet af Skatteforvaltningen, vil kunne blive beskikket en forsvarer af retten til at yde bistand i straffesagen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retten ud fra sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt vil skulle vurdere, om det i det konkrete tilfælde anses for ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer.

UDKAST

En »sigtet« vil både kunne være en fysisk og en juridisk person.

I sager, hvor der vil kunne blive gjort et strafansvar gældende over for en juridisk person, vil det skulle afgøres, hvem der er ansvarssubjektet. Det er udgangspunktet i sager om overtrædelser af særlovgivningen, at tiltalen vil blive rejst mod den juridiske person. I sager om overtrædelse af told-, skatte- og afgiftslovgivningen vil der efter fast praksis kun blive rejst tiltale mod hovedaktionæren eller eneanpartshaveren, når lovovertrædelsen er begået forsætligt eller groft uagtsomt, og hovedaktionæren eller eneanpartshaveren tillige er den daglige leder og må antages at være enerådende med hensyn til virksomhedens forhold, jf. i det hele Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Strafansvar for juridiske personer (cirkulære nr. 11550 af 17. april 2015), særligt pkt. 3.1.1 og 3.1.6.

Når en administrativ straffesag angår en juridisk person, vil valg af ansvarssubjekt skulle administreres i overensstemmelse med Rigsadvokatmeddelelsen, jf. også praksis som beskrevet i afsnit A.C.3.2.3 i Den juridiske vejledning.

En »forsvarer«, som en sigtet vil kunne få beskikket af retten, vil skulle være advokat. Det vil indebære, at anden professionel rådgivningsvirksomhed ikke vil være at anse som en »forsvarer«, f.eks. en revisor. Henset til formålet med muligheden for at få beskikket en forsvarer vil en sigtet, som selv er advokat, ikke kunne få beskikket sig selv som forsvarer og dermed ikke selv kunne få godtgjort et vederlag efter straffesagens afslutning.

Hvervet som beskikket forsvarer vil være personligt. Det vil medføre, at det kun undtagelsesvis vil være muligt for forsvareren at give møde ved en anden advokat eller en advokatfuldmægtig. Muligheden for at give møde ved en anden vil være begrænset til tilfælde, hvor den beskikkede forsvarer har lovligt forfald, og den sigtede har givet sin tilladelse til at lade en anden end den beskikkede forsvarer møde, og Skatteforvaltningen er blevet orienteret forud for mødet. Hvis der gives møde ved en anden end den beskikkede forsvarer, vil retten efter omstændighederne kunne reducere vederlaget eller fastsætte, at vederlaget ikke vil skulle afholdes endeligt af det offentlige. Vederlaget vil for eksempel kunne blive reduceret, hvis forsvarerhvervet i overvejende grad er varetaget af en advokatfuldmægtig. At vederlaget ikke vil skulle afholdes endeligt af det offentlige, vil for eksempel kunne være i tilfælde, hvor forsvarerhvervet i det hele eller næsten i det hele er varetaget af en anden end den beskikkede forsvarer.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at en sigtet vil kunne få beskikket en forsvarer, når den administrative straffesag angår overtrædelse af

UDKAST

told-, skatte- og afgiftslovgivningen. Toldlovgivningen vil dermed også være omfattet i modsætning til gældende ret, jf. ovenfor og nærmere i pkt. 2.1.1.

Det vil være retten, som vil skulle afgøre, om det som følge af sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anses for ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer.

Ved »sagens beskaffenhed« forstår, at der er faktiske omstændigheder eller komplikationer ved sagens retlige karakter, som gør det ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer med henblik på at kunne få bistand i den administrative straffesag. Det vil f.eks. kunne være tilfælde, hvor der indgår et relativt omfangsrigt bilagsmateriale i den administrative straffesag, eller hvor den administrative straffesag har tilknytning til en anden verserende straffesag hos Skatteforvaltningen. Det forhold, at den sigtede nægter sig skyldig, vil derimod ikke i sig selv kunne begrunde, at der vil skulle ske beskikkelse af en forsvarer.

Det forudsættes, at visse typer af sager som følge af deres karakter som udgangspunkt ikke vil føre til, at der vil blive beskikket en forsvarer. Det vil navnlig være i sager om bøder af fast karakter, herunder sager om skærpede bøder af fast karakter, da denne type af bøder typisk bliver anvendt, når den sigtede har undladt at opfylde en forskrift af ordensmæssig karakter, hvorved lovovertrædelsen typisk er let konstaterbar. I øvrige sager, hvor lovovertrædelsen er let konstaterbar, forudsættes det tilsvarende, at der som udgangspunkt ikke vil blive beskikket en forsvarer.

Det vil dog i alle tilfælde være op til retten at foretage en vurdering af, om der i det konkrete tilfælde er forhold, som gør det ønskeligt at beskikke den sigtede en forsvarer.

Ved »sigtedes person« forstår for eksempel alder, fysisk eller psykisk handicap, som gør det ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer. Begrebet vil skulle fortolkes bredt, så eksempelvis også det forhold, at den sigtede er socialt udsat, vil kunne begrunde beskikkelse af en forsvarer.

Ved »omstændighederne i øvrigt« forstår, at også andet end sagens beskaffenhed og sigtedes person vil kunne gøre det ønskeligt at beskikke den sigtede en forsvarer. Det vil bl.a. kunne være, hvis der er eller opstår et særligt modsætningsforhold mellem den sigtede og Skatteforvaltningen. Et modsætningsforhold vil for eksempel kunne være, at en strafferetlig sanktion må forventes at ville medføre ansættelsesretlige konsekvenser for den sigtede.

UDKAST

Det er som anført formålet med den foreslåede bestemmelse, at en sigtet vil få mulighed for at kunne få bistand af en forsvarer. Som følge heraf forudsættes det, at hvis den sigtede allerede har skaffet en forsvarer, vil der ikke skulle ske beskikkelse af yderligere en forsvarer. Formålet er at forhindre, at den sigtede herved vil have to forsvarere. Det anførte er således ikke til hinder for, at den sigtede vil kunne anmode om at få beskikket den forsvarer, som sigtede allerede har skaffet.

Det foreslås som *stk. 2*, at skatteministeren fastsætter regler om Skatteforvaltningens vejledning af den sigtede, herunder om muligheden for at anmode om beskikkelse af en forsvarer.

Formålet med forslaget er, at der bliver fastsat regler om vejledning af en sigtet, så det sikres, så den pågældende bliver bekendt med muligheden for at anmode om en forsvarer.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at skatteministeren bemyndiges til i en bekendtgørelse at fastsætte regler om Skatteforvaltningens vejledning af en sigtet.

Det forudsættes, at der i bekendtgørelsen bl.a. vil blive fastsat regler om den måde, vejledningen af den sigtede vil skulle blive givet, så der ikke efter en straffesags afslutning vil kunne opstå tvivl om, hvorvidt den sigtede modtog vejledning. Der vil desuden kunne blive fastsat regler om, i hvilke tilfælde Skatteforvaltningen vil kunne undlade at give vejledning. Det vil for eksempel kunne være i tilfælde, hvor den, der er sigtet for en lovovertrædelse, må formodes at have forladt landet, inden en anmodning om beskikkelse af en forsvarer vil nå at kunne blive afsluttet ved retten.

Det forudsættes desuden, at der i bekendtgørelsen vil blive fastsat regler om, at Skatteforvaltningen vil skulle vejlede en sigtet, som ikke har en forsvarer, om retten til aktindsigt i medfør af lovforslagets § 7. Det er herved hensigten at sikre, at den, der er sigtet i en administrativ straffesag, som bliver behandlet af Skatteforvaltningen, og som ikke har en forsvarer, vil være bekendt med sin ret til selv at kunne få aktindsigt i materialet i straffesagen.

Den foreslåede § 1 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 1 og § 2, stk. 2, 3. pkt. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

UDKAST

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., at anmodning om beskikkelse af en forsvarer kan fremsættes af såvel borgeren som af Skatteforvaltningen. Skatteforvaltningen sørger i så fald for, at spørgsmålet indbringes for retten.

Det følger heraf, at både en borger og Skatteforvaltningen kan træffe beslutning om, at der skal indgives en anmodning til retten om beskikkelse af en forsvarer til borgeren. Uanset om beslutningen er truffet af borgeren eller af Skatteforvaltningen, er det Skatteforvaltningen, som er ansvarlig for og varetager opgaven med at indbringe anmodningen for retten.

Det foreslås som *stk. 1, 1. pkt.*, at en sigtets anmodning om beskikkelse af en forsvarer rettes til Skatteforvaltningen, der indbringer spørgsmålet for retten.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den, der er sigtet i en administrativ straffesag, der bliver behandlet af Skatteforvaltningen, vil kunne anmode Skatteforvaltningen om at få beskikket en forsvarer, og at det vil være Skatteforvaltningen, som herefter vil være ansvarlig for og varetage opgaven med at indbringe anmodningen for retten. Der vil ikke være nogen formkrav til den sigtedes anmodning til Skatteforvaltningen, som dermed både vil kunne fremsættes mundtligt og skriftligt over for Skatteforvaltningen.

Skatteforvaltningen vil i en anmodning til retten skulle beskrive, hvad den administrative straffesag vedrører. Det vil desuden skulle fremgå, om anmodningen om beskikkelse af en forsvarer beror på sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt.

Det foreslås som *stk. 1, 2. pkt.*, at Skatteforvaltningen kan, når omstændighederne taler for det, af egen drift anmode retten om, at den sigtede beskikkes en forsvarer.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at Skatteforvaltningen vil kunne træffe beslutning om at indgive en anmodning til retten om beskikkelse af en forsvarer til den sigtede, uanset at den sigtede ikke over for Skatteforvaltningen har anmodet eller tilkendegivet et ønske om forsvarerbeskikkelse.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at det vil være retten, som vil skulle træffe afgørelse om, hvorvidt en sigtet skal beskikkes en forsvarer. Skatteforvaltningen vil dermed ikke uden om retten kunne beslutte, at den sigtede skal have beskikket en forsvarer.

UDKAST

Forslaget er begrundet i hensynet til, at der vil kunne være tilfælde, hvor det efter Skatteforvaltningens vurdering vil være ønskeligt, at den sigtede bliver beskikket en forsvarer, selv om den sigtede ikke selv har anmodet eller tilkendegivet et ønske om det.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at Skatteforvaltningen af egen drift vil kunne indgive en anmodning til retten, »når omstændighederne taler for det«. Herved forstås, at det kun vil være i tilfælde, hvor der efter en konkret vurdering er fundet omstændigheder, som efter Skatteforvaltningens vurdering gør det ønskeligt med forsvarerbistand til den sigtede. Det vil for eksempel kunne være som følge af forhold ved sigtedes person. Skatteforvaltningen vil dermed ikke skulle indgive en anmodning om forsvarerbeskikkelse i alle de administrative straffesager, hvor den sigtede ikke selv har anmodet forsvarerbeskikkelse i medfør af 1. pkt.

Det foreslås som *stk. 2, 1. pkt.*, at en forsvarer beskikkes af retten på det sted, hvor den sigtede har hjemting her i landet, og ellers på det sted, hvor det findes hensigtsmæssigt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det vil være byretten i den retskreds, hvor den sigtede har bopæl eller hovedkontor her i landet, som vil skulle behandle en anmodning fra Skatteforvaltningen om at beskikke den sigtede en forsvarer.

Hvis det ikke er muligt at udpege en retskreds på grundlag af den sigtedes hjemting, for eksempel fordi den sigtede ikke har bopæl her i landet, vil en anmodning fra Skatteforvaltningen om forsvarerbeskikkelse skulle indgives til retten på det sted, hvor Skatteforvaltningen finder det hensigtsmæssigt. Opholder sigtede sig her i landet, vil den retskreds, hvor sigtede opholder sig, være at anse som det mest hensigtsmæssige sted. Hvis sigtede ikke længere opholder sig her i landet, vil den retskreds, hvor sigtede senest havde ophold eller bopæl, være at anse som det mest hensigtsmæssige sted.

Det foreslås som *stk. 2, 2. pkt.*, at retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere og om udelukkelse af forsvarere tilsvarende finder anvendelse.

Med hensyn til retsplejelovens regler om beskikkelse af offentlige forsvarere vil den foreslåede bestemmelse medføre, at bl.a. retsplejelovens §§ 733 og 735 vil finde anvendelse. Det vil indebære, at en beskikket forsvarer som udgangspunkt vil blive udpeget blandt kredsen af advokater, der er antaget ved den enkelte ret. En sigtet vil skulle have lejlighed til at angive, hvem vedkommende ønsker som forsvarer, og er forsvareren villig til at lade sig

UDKAST

beskikke og mødeberettiget for retten, vil den sigtedes ønske skulle imødekommes, medmindre andet følger af retsplejelovens regler.

Med hensyn til retsplejelovens regler om udelukkelse af forsvarere vil den foreslåede bestemmelse medføre, at bl.a. retsplejelovens §§ 730 og 736 vil finde anvendelse. Det vil indebære, at retten på ethvert tidspunkt under sagen ved kendelse vil kunne afvise en forsvarer, den sigtede har valgt, hvis et af forholdene som nævnt i retsplejelovens § 735, stk. 3, foreligger. Det er for eksempel, hvis den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke behandlingen af sagen, jf. § 735, stk. 3, nr. 2. I § 736, stk. 1, er angivet, under hvilke omstændigheder en beskikkelse vil kunne tilbagekaldes, for eksempel hvis betingelserne efter § 735, stk. 3, for at nægte beskikkelse af den pågældende kommer til at foreligge, jf. § 736, stk. 1, nr. 2.

Det foreslås som *stk. 3*, at en beslutning, hvorefter en forsvarer skal beskikkes, ikke kan kæres til højere ret. En beslutning, hvorved beskikkelse af en forsvarer nægtes, kan kæres til højere ret.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at tilgodese den sigtede, da rettens beslutning om at beskikke en forsvarer vil være endelig. Modsat vil rettens beslutning om ikke at beskikke den sigtede en forsvarer kunne kæres til højere ret, med henblik på at appelinstanten vurderer, om der er grundlag for at beskikke den sigtede en forsvarer. Skatteforvaltningen vil efter anmodning skulle hjælpe den sigtede med at iværksætte et kæremål.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det kun vil være en beslutning truffet af retten om ikke at beskikke en forsvarer, som vil kunne blive prøvet ved højere ret.

Den foreslåede bestemmelse angår selve det spørgsmål, om der vil skulle ske beskikkelse af en forsvarer. Øvrige spørgsmål, for eksempel muligheden for at appellere en afgørelse om ikke at beskikke en bestemt forsvarer, vil skulle afgøres efter retsplejelovens regler, jf. hertil det foreslåede § 2, stk. 2, 2. pkt.

Den foreslåede § 2 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., stk. 2, 1.-3. pkt., og stk. 3. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 3

UDKAST

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 4, stk. 1, at retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen indebærer bl.a., at det er retten, som fastsætter salæret til en forsvarer i en administrativ straffesag, der er blevet behandlet og afsluttet ved Skatteforvaltningen.

Når en straffesag er blevet afsluttet administrativt af Skatteforvaltningen, er det valgfrit for en forsvarer, om vedkommende sender sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen, der herefter sender opgørelsen til retten sammen med Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger hertil, eller om forsvareren sender opgørelsen direkte til retten med anmodning om godkendelse. I sidstnævnte tilfælde giver retten typisk en underretning til Skatteforvaltning med anmodning om eventuelle bemærkninger til opgørelsen.

Det foreslås som *stk. 1*, at retsplejelovens regler om vederlæggelse af offentlige og valgte forsvarere finder tilsvarende anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. medføre, at det vil være retten, som fastsætter salæret til en beskikket forsvarer, jf. retsplejelovens § 741, stk. 3, 1. pkt., når den administrative straffesag er afsluttet. Det vil være Skatteforvaltningen, der vil skulle udrede udgiften til den beskikkede forsvarer forudsat med forbehold for regres over for den, der har været sigtet i den administrative straffesag.

Den foreslåede bestemmelse vil også medføre, at en beskikket forsvarer ikke må modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten, jf. retsplejelovens § 741, stk. 1, 2. pkt., jf. § 334, stk. 5, 1. pkt.

Er en forsvarer ikke beskikket, vil vederlaget som udgangspunkt være det offentlige uvedkommende, jf. retsplejelovens § 1007, stk. 2. Det fremgår af bestemmelsen, at retten undtagelsesvis, når det efter sagens særlige omstændigheder findes rimeligt, at sigtede har valgt den pågældende til forsvarer, hos det offentlige vil kunne tilkende denne et beløb, der ikke vil kunne overstige, hvad der i sagen ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer.

Den foreslåede bestemmelse vil desuden medføre, at det vil være retsplejelovens regler om en forsvarers mulighed for at appellere rettens afgørelse i salærspørgsmålet, som vil finde anvendelse.

Det foreslås som *stk. 2*, at forsvareren sender sin opgørelse om vederlag til Skatteforvaltningen, når sagen er afsluttet udenretligt af Skatteforvaltningen.

UDKAST

Formålet med forslaget er at sikre, at retten til brug for afgørelsen af spørgsmålet om vederlag til en forsvarer vil modtage både forsvarerens opgørelse af vederlaget og Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger til opgørelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en forsvarer vil skulle sende sin opgørelse om vederlag og andet relevant materiale til Skatteforvaltningen, når den administrative straffesag er blevet afsluttet udenretligt af myndigheden, det vil sige af Skatteforvaltningen. Skatteforvaltningen vil herefter sende materialet fra forsvareren til retten sammen med Skatteforvaltningens eventuelle bemærkninger til forsvarerens opgørelse, med henblik på at retten træffer en afgørelse om fastsættelse af vederlaget til forsvareren.

Der vil først kunne blive fastsat et vederlag til en forsvarer for arbejdet med en administrativ straffesag, når straffesagen er afsluttet. Det vil medføre, at hvis straffesagen ikke bliver afsluttet administrativt af Skatteforvaltningen, vil et vederlag først kunne blive fastsat, når straffesagen er afsluttet hos politiet eller ved domstolene.

Den foreslåede § 3 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 4, stk. 1. Indholdet er forsvarerbistandslovens § 4, stk. 2, er ikke foreslået videreført. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 4

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 3, at retten afgør tvistigheder mellem forsvareren og Skatteforvaltningen om forsvarerens beføjelser.

En forsvarers beføjelser er i relation til forsvarerbistandsloven navnlig knyttet til lovens § 3, stk. 1, om aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar.

Skatteforvaltningen kan henvise en forsvarer til selv at indbringe et spørgsmål om tvistigheder for retten. Retten kan bestemme, at der skal afholdes et retsmøde med henblik på mundtlig forhandling af spørgsmålet.

Retten afgørelse bliver på begæring truffet ved kendelse, der kan kæres til landsretten.

Det foreslås som § 4, at retten afgør tvistigheder om en forsvarers og den sigtedes beføjelser.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 3, dog med den tilføjelse, at retten også vil skulle afgøre tvistigheder om den sigtedes beføjelser. Tilføjelsen skal ses i sammenhæng med, at det med den foreslåede § 7 foreslås at give en sigtet, som ikke har en forsvarer, en ret til at kunne få aktindsigt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det vil være retten, som vil skulle træffe afgørelse i spørgsmål, der vil blive indbragt for retten om en forsvarers eller den sigtedes beføjelser i den pågældende administrative straffesag. Det vil for eksempel kunne være spørgsmål om, hvilket materiale der vil være omfattet af en forsvarers aktindsigt, og spørgsmål om Skatteforvaltningens anvendelse af et pålæg til en forsvarer.

Skatteforvaltningen vil kunne henvise en forsvarer til selv at indbringe et spørgsmål om tvistigheder for retten.

I sager, hvor den sigtede ikke har en forsvarer, vil Skatteforvaltningen skulle yde den sigtede den nødvendige praktiske bistand til at indbringe et spørgsmål for retten.

Retten vil kunne bestemme, at der vil skulle afholdes et retsmøde med henblik på mundtlig forhandling af spørgsmålet. Rettens afgørelse vil på begæring blive truffet ved kendelse, der vil kunne kæres til landsretten.

Den foreslåede § 4 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 3. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 5

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 5, at den, som sagen vedrører, har pligt til at erstatte det offentlige udgifterne til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt til at erstatte det offentlige sådanne udgifter efter retsplejelovens regler.

Hvis den sigtede borger findes skyldig, er den pågældende pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt. Det beror på den konkrete sag, hvad der er at anse for nødvendige udgifter, men vederlaget til den beskikkede forsvarer vil typisk være omfattet.

En borger skal som udgangspunkt erstatte udgifterne til sagens behandling, når den administrative straffesag bliver afsluttet med, at den pågældende har

UDKAST

vedtaget Skatteforvaltningens bødeforelæg. Det samme gælder, hvis sagen bliver afsluttet med en advarsel til borgeren, jf. hertil SKM2019.412.ØLR, som er omtalt i pkt. 2.1.4.

Det foreslås som § 5, at den, som sagen vedrører, skal erstatte det offentlige udgifterne til sagens behandling i samme omfang, som en sigtet har pligt til at erstatte det offentlige sådanne udgifter efter retsplejelovens regler.

Den foreslåede bestemmelse er i sin helhed en videreførelse af forsvarerbistandslovens § 5, både efter sin ordlyd og sit indhold.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. medføre, at hvis den sigtede findes skyldig, er vedkommende pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt. Det anførte skal ses i sammenhæng med retsplejelovens § 1007, stk. 1, hvorefter Skatteforvaltningen vil skulle udrede omkostningerne ved sagens behandling forlods med forbehold af ret til regres over for den dømte.

Det vil bero på en konkret vurdering af en hver enkelt sag, hvad vil der være at anse for nødvendige udgifter, men vederlaget til en beskikket forsvarer vil typisk være omfattet.

Anvendelsen af retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt., vil indebære, at hvis det vedtagne bødeforelæg er i overensstemmelse med den rejste sigtelse, vil det som hovedregel være den sigtede, som endeligt vil skulle afholde de nødvendige udgifter, jf. SKM2023.432.ØLR. Det samme vil gælde, hvis den administrative straffesag bliver afsluttet med en advarsel til den sigtede, jf. SKM2019.412.ØLR. Det vil ligeledes være den sigtede, der som hovedregel vil skulle afholde de nødvendige udgifter, selv om Skatteforvaltningen har foretaget en beløbsmæssig tilskæring i forhold til den oprindelige sigtelse, for eksempel som følge af formildende omstændigheder, jf. SKM2018.135.ØLR.

Hvis den administrative straffesag bliver afsluttet med frifindelse, eller hvis den i øvrigt bliver afsluttet uden at have ført til den sigtedes domfældelse, påhviler der ingen pligt for sigtede til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved den sigtedes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, eller hvis retsplejelovens § 1007 a finder anvendelse, jf. retsplejelovens § 1010, stk. 1.

UDKAST

Den foreslåede § 5 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 5. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 6

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, at forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar. I det omfang materialet uden ulempe kan mangfoldiggøres, skal forsvareren have en kopi. Forsvareren må ikke uden Skatteforvaltningens samtykke overlevere det modtagne materiale til den, som sagen vedrører, eller til andre.

Bestemmelsen vedrører en forsvarers adgang til aktindsigt i Skatteforvaltningens materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for behandlingen af spørgsmålet om strafansvar. Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om forsvareren er blevet beskikket af retten, eller borgeren selv har skaffet forsvareren.

Det materiale, som en forsvarer kan få aktindsigt i, er dels materiale, som er oprettet forud for den administrative straffesag og efterfølgende tilvejebragt til brug for sagen, dels materiale, som er oprettet som følge af den administrative straffesag. Herudover omfatter adgangen til aktindsigt alt materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning for den administrative straffesag, hvad enten det har betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Aktindsigten forudsætter, at forsvareren angiver et nærmere formål med anmodningen, jf. U 2021.1278 H.

En forsvarer får i praksis en digital kopi af det materiale, der er omfattet af aktindsigten. Det gør det kun i sjældne tilfælde relevant for Skatteforvaltningen at overveje, om mangfoldiggørelse er forbundet med sådan ulempe, at forsvareren ikke vil kunne modtage en kopi.

Det fremgår af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 2, at hvis hensynet til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan reglerne i stk. 1, 1. pkt., fraviges, eller Skatteforvaltningen kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger, forsvareren har modtaget fra Skatteforvaltningen.

UDKAST

Bestemmelsen indebærer for det første, at Skatteforvaltningen kan undtage materiale fra en forsvarers aktindsigt, hvis hensynet til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Som en mindre indgribende foranstaltning kan Skatteforvaltningen under samme omstændigheder meddele forsvareren aktindsigt, men med et pålæg om, at oplysningerne i materiale omfattet af pålægget ikke må blive videregivet til nogen anden, det vil sige hverken den sigtede eller andre.

Det foreslås som *stk. 1, 1. pkt.*, at en forsvarer har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at fastsætte en forsvarers ret til adgang til aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den administrative straffesag, af hensyn til at kunne varetage forsvarerhvervet, jf. hertil ordlyden »gøre sig bekendt med«.

Når en sigtet har en forsvarer, vil adgangen til aktindsigt skulle udøves via forsvareren og dermed den foreslåede § 6. Det vil dermed kun være, når den sigtede ikke har en forsvarer, at den sigtede i medfør af den foreslåede § 7 vil kunne få aktindsigt.

Det vil ifølge den foreslåede bestemmelse være »en forsvarer«, som vil kunne få aktindsigt hos Skatteforvaltningen. Herved forstås såvel en beskikket forsvarer som en forsvarer, der ikke er beskikket, men som den sigtede selv har skaffet.

En forsvarer vil have ret til aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har »tilvejebragt«.

Det vil for det første omfatte materiale, som er oprettet forud for den administrative straffesag og efterfølgende tilvejebragt til brug for straffesagen. Dette materiale vil for eksempel kunne stamme fra en forudgående skattekontrol og bestå i kontoudtog, regnskabsmateriale og korrespondance mellem den sigtede og Skatteforvaltningen. Det vil typisk være materiale, som den sigtede allerede vil være i besiddelse af eller selv have adgang til, for eksempel en årsopgørelse via Skatteforvaltningens digitale selvbetjening.

Det vil for det andet omfatte materiale, som vil blive oprettet som følge af den administrative straffesag. Det vil for eksempel være en forklaringsrapport udarbejdet af Skatteforvaltningen, et telefonnotat og Skatteforvaltningens bødeforelæg.

UDKAST

Herudover vil retten til aktindsigt omfatte materiale, hvis det ikke kan udelukkes at være af betydning for den pågældende administrative straffesag, hvad enten det er i relation til skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Det vil være en forudsætning, at en forsvarer angiver et nærmere formål med anmodningen om aktindsigt, jf. hertil Højesterets kendelse i U 2021.1278 H.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at materialet vil skulle være tilvejebragt til brug for »den sag« om strafansvar, som sigtelsen angår. Det afgørende vil være, om materialet angår det bestemte spørgsmål, problem, anliggende eller tema sagen vedrører. Den måde, der sker registrering af en sag, vil ikke i sig selv være afgørende for, hvilke dokumenter der vil kunne anses for at høre til en bestemt sag. Det vil dermed ikke være afgørende, om materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning i en administrativ straffesag, er journaliseret på en anden sag i Skatteforvaltningens journalsystem.

Materiale, som udelukkende er udarbejdet til intern brug hos Skatteforvaltningen, vil ikke være omfattet af forsvarerens adgang til materiale. Det vil for eksempel kunne være sagsfremstillinger og sagsoversigter, der er udarbejdet af og til brug for medarbejdere i Skatteforvaltningen, som behandler administrative straffesager. Det vil ligeledes kunne være oplysninger hos Skatteforvaltningen om f.eks. skattesvigstendenser og beskrivelser af planlægning for kontrolprojekter.

Skatteforvaltningens overvejelser vedrørende spørgsmålet om tiltalerejsning eller om henlæggelse vil ikke være omfattet af en forsvarers ret til aktindsigt. Materiale, som foreligger som udkast, eller som på anden vis ikke er i endelig form, vil ligeledes ikke være omfattet af forsvarerens ret til aktindsigt. Skatteforvaltningen vil dog i almindelighed skulle imødekomme en begæring fra forsvareren om at få tilsendt kopi af sådant materiale, i takt med at det bliver udfærdiget, jf. også pkt. 2.2.2 og forholdet til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og § 729 a, stk. 4, (cirkulære nr. 9598 af 3. juli 2019).

Det foreslås som *stk. 1, 2. pkt.*, at forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en forsvarer vil skulle have udleveret det materiale, der er omfattet af aktindsigten. Forsvarerens adgang til at gøre sig bekendt med materialet i medfør af 1. pkt. vil dermed ikke være begrænset til at skulle møde fysisk hos Skatteforvaltningen med henblik på her at gennemgå materialet.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 8, som vil medføre, at Skatteforvaltningen vil kunne anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., når en forsvarer anmoder om aktindsigt. Materiale, der vil skulle udleveres til forsvareren, vil dermed blive udleveret i digitalt format, og forsvareren vil ikke i tillæg hertil eller som alternativ kunne kræve at få materialet i fysisk form. Det vil dog ikke gælde, hvis forsvareren er fritaget for obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere.

Ved digital kommunikation vil Skatteforvaltningen skulle anvende Digital Post, en sikker e-mailadresse eller lignende, forudsat at sikkerhedsniveauet i den valgte digitale løsning er forsvarligt.

Det foreslås som *stk. 1, 3. og 4. pkt.*, at forsvareren ikke uden Skatteforvaltningens samtykke må overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Skatteforvaltningen giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt.

Formålet med de foreslåede bestemmelser er at kunne forhindre uønsket spredning af det materiale, som en forsvarer har fået aktindsigt i, når det er vurderet, at spredning af materialet vil kunne være betænkeligt, for eksempel fordi det vil kunne få indflydelse på den videre behandling af den administrative straffesag.

Skatteforvaltningens manglende samtykke til overlevering vil skulle bero på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte administrative straffesag, og betænkeligheden ved at give samtykke vil skulle have en vis styrke. Skatteforvaltningen vil således ikke kunne opstille en generel hovedregel om ikke at give samtykke. Skatteforvaltningen vil desuden ikke kunne undlade at give samtykke på grundlag af en mere abstrakt risiko for spredning af materialet.

Hvis Skatteforvaltningen ikke giver samtykke til, at en forsvarer må overlevere materialet, vil forsvareren kunne indbringe spørgsmålet for retten i medfør af den foreslåede § 4.

Ved »overlevere« forstår, at materialet vil komme i den sigtedes eller andres besiddelse. Det vil derfor kræve Skatteforvaltningens samtykke at overlevere en kopi, afskrift eller anden gengivelse af materialets indhold, som forsvareren selv måtte have frembragt. Det afgørende vil være, at de oplysninger, der er indeholdt i materialet, ikke vil blive overleveret.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse vil ikke være til hinder for, at en forsvarer orienterer den sigtede eller andre om indholdet af materialet, ligesom forsvareren under sin fysiske tilstedeværelse vil kunne forevise og gennemgå materialet med den sigtede eller andre, jf. dog straks nedenfor om stk. 2.

Det foreslås som *stk. 2*, at hvis det er nødvendigt af hensyn til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag, kan Skatteforvaltningen give en forsvarer pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra Skatteforvaltningen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en forsvarer ikke må videregive de pålægsbelagte oplysninger, hverken til den sigtede eller andre, f.eks. en revisor. Retsgrundsætningen om proportionalitetsprincippet vil medføre, at hvis det kun er nødvendigt at meddele en forsvarer et pålæg for nogle af oplysningerne i det materiale, der er omfattet af aktindsigt, vil forsvarerpålægget skulle begrænses til disse oplysninger. Forsvareren vil dermed kunne videregive de øvrige oplysninger i overensstemmelse med lovforslagets øvrige regler. Et pålæg vil med hensyn til dets tidsmæssige udstrækning skulle være begrænset til, hvad der vurderes nødvendigt. Skatteforvaltningen vil dermed på eget initiativ skulle ophæve pålægget, så snart det ikke længere er nødvendigt.

Det vil bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om der i materiale omfattet af aktindsigt er oplysninger, som kun vil kunne blive givet til en forsvarer med et pålæg.

Den foreslåede bestemmelse har karakter af en undtagelsesbestemmelse og vil derfor skulle fortolkes indskrænkende. Det indebærer, at Skatteforvaltningen vil skulle være tilbageholdende med at anvende forsvarerpålæg.

Ved »videregive« forstår, at de pålægsbelagte oplysninger ikke må komme til kundskab hos nogen anden, hverken den sigtede eller andre, f.eks. ved en mundtlig orientering eller gengivelse.

Ved »nødvendigt« forstår, at der vil skulle ske en afvejning af hensynet til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag over for hensynet til den sigtedes mulighed for at tilrettelægge sit forsvar sammen med sin forsvarer. I denne afvejning vil hensynet til den sigtedes forsvar skulle vægtes særligt højt.

Ved »hensyn til sagens opklaring« forstår, at der i Skatteforvaltningens materiale foreligger oplysninger, som, hvis det kommer til den sigtedes eller

UDKAST

andres kundskab, vil kunne forhindre en afslutning af den administrative straffesag.

Ved »hensyn til tredjemand« forstår, at der i Skatteforvaltningens materiale foreligger oplysninger om en anden end den, der er sigtet i den pågældende straffesag, og som det efter en konkret vurdering er fundet nødvendigt at forhindre, den sigtede eller andre får kendskab til.

Ved »anden verserende straffesag« forstår en anden straffesag, som enten verserer hos Skatteforvaltningen eller hos politiet. Der vil kunne være straffesager, hvor de sigtede i de respektive sager indbyrdes har en sådan relation, at oplysninger fra den ene straffesag vil kunne få betydning for opklaringen af den anden, hvis den sigtede i den sidstnævnte straffesag bliver bekendt med oplysningerne. Det vil for det første kunne være aktuelt, hvor to eller flere straffesager verserer hos Skatteforvaltningen. Det vil for det andet kunne være aktuelt, hvor en eller flere straffesager verserer hos Skatteforvaltningen, mens en eller flere straffesager er oversendt til politiet til videre behandling. Et eksempel på det sidstnævnte tilfælde vil være, at en sigtet anses for at være involveret i flere forskellige straffesager, og at straffesagen mod den pågældende har en karakter, som gør, at Skatteforvaltningen ikke har kompetence til at afslutte den administrativt. Den bliver derfor sendt til politiet. Hvis Skatteforvaltningen derimod har kompetence til at kunne afslutte (nogle af) de øvrige straffesager administrativt, bør Skatteforvaltningen have mulighed for at kunne give et forsvarerpålæg om ikke at videregive oplysninger, som vil forhindre, at den sigtede i sagen hos politiet får kendskab til oplysningerne.

Hvis Skatteforvaltningen vurderer, at oplysninger kun vil kunne blive videregivet med et pålæg til den pågældende forsvarer, vil forsvareren skulle modtage orientering herom, inden forsvareren får aktindsigt i oplysningerne. Forsvareren vil herved få mulighed for at afvise at få aktindsigt i oplysninger, som forsvareren ikke må videregive til den sigtede eller andre.

En forsvarer vil kunne indbringe et forsvarerpålæg for retten i medfør af den foreslåede § 4.

Den foreslåede § 6 vil videreføre indholdet af forsvarerbistandslovens § 3, stk. 1, 1.-3. pkt., og stk. 2. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 7

Hvis en borger ikke har en forsvarer i en administrativ straffesag, som bliver behandlet af Skatteforvaltningen, er borgerens egen adgang til materialet i sagen afhængig af, hvilken lovgivning der er overtrådt og dermed har givet anledning til den administrative straffesag.

Det følger af skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, at en sigtet uden forsvarer i en sag, der kan afgøres administrativt, har samme ret til aktindsigt i sin egen sag, som en forsvarer har efter forsvarerbistandslovens § 3. En tilsvarende regel følger af skattekontrollovens § 88, stk. 2. Reglerne finder kun anvendelse i sager, hvor den administrative straffesag beror på en lovovertrædelse af henholdsvis skatteindberetningsloven og skattekontrolloven.

Hvis en administrativ straffesag beror på en lovovertrædelse af den øvrige lovgivning på Skatteministeriets område, bliver en borgers adgang til aktindsigt i den administrative straffesags materiale afgjort efter reglerne om aktindsigt i forvaltningsloven. Af hensyn til retssikkerheden for den, som sigtelsen vedrører, giver Skatteforvaltningen i praksis så vidt muligt aktindsigt i materialet i henhold til princippet om meroffentlighed i forvaltningslovens § 10, stk. 2, så borgerens retsstilling svarer til, hvad der gælder efter skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, og skattekontrollovens § 88, stk. 2.

Det foreslås som *stk. 1, 1. pkt.*, at en sigtet uden forsvarer efter anmodning skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at give en sigtet i en administrativ straffesag, som bliver behandlet af Skatteforvaltningen, en ret til at kunne få aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår. Hensigten er dermed så vidt muligt at sidestille retten til aktindsigt i sager, hvor den sigtede har en forsvarer, med sager, hvor den sigtede ikke har en forsvarer.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en sigtet, som ikke har en forsvarer, vil kunne få adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Hvis den sigtede har en forsvarer, vil den sigtede skulle udøve sin adgang til aktindsigt via forsvareren, uanset om forsvareren er beskikket, eller om den sigtede selv har skaffet forsvareren.

UDKAST

En sigtet vil kunne få aktindsigt i det materiale, som Skatteforvaltningen har »tilvebragt«.

Det vil for det første omfatte materiale, som er oprettet forud for den administrative straffesag og efterfølgende tilvebragt til brug for straffesagen. Dette materiale vil for eksempel kunne stamme fra en forudgående skattekontrol og bestå i kontoudtog, regnskabsmateriale og korrespondance mellem den sigtede og Skatteforvaltningen. Det vil typisk være materiale, som den sigtede allerede vil være i besiddelse af eller selv have adgang til, for eksempel en årsopgørelse via Skatteforvaltningens digitale selvbetjening.

Det vil for det andet omfatte materiale, som vil blive oprettet som følge af den administrative straffesag. Det vil for eksempel være en forklaringsrapport udarbejdet af Skatteforvaltningen, et telefonnotat og Skatteforvaltningens bødeforelæg.

Herudover vil retten til aktindsigt omfatte materiale, hvis det ikke kan udelukkes at være af betydning for den pågældende administrative straffesag, hvad enten det er i relation til skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Det vil være en forudsætning, at der er angivet et nærmere formål med anmodningen om aktindsigt, jf. også herom i de specielle bemærkninger til § 6 med henvisning til Højesterets kendelse i U 2021.1278 H.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at materialet vil skulle være tilvebragt til brug for »den sag« om strafansvar, som sigtelsen angår. Det afgørende vil være, om materialet angår det bestemte spørgsmål, problem, anliggende eller tema sagen vedrører. Den måde, der sker registrering af en sag, vil ikke i sig selv være afgørende for, hvilke dokumenter der vil kunne anses for at høre til en bestemt sag. Det vil dermed ikke være afgørende, om materiale, som ikke kan udelukkes at være af betydning i en administrativ straffesag, er journaliseret på en anden sag i Skatteforvaltningens journalsystem.

Materiale, som udelukkende er udarbejdet til intern brug hos Skatteforvaltningen, vil ikke være omfattet af retten til aktindsigt. Det vil for eksempel kunne være sagsfremstillinger og sagsoversigter, der er udarbejdet af og til brug for medarbejdere i Skatteforvaltningen, som behandler administrative straffesager. Det vil ligeledes være oplysninger hos Skatteforvaltningen om f.eks. skattesvigstendenser og beskrivelser af planlægning for kontrolprojekter.

UDKAST

Skatteforvaltningens overvejelser vedrørende spørgsmålet om tiltalerejsning eller om henlæggelse vil ikke være omfattet af retten til aktindsigt. Materiale, som foreligger som udkast, eller som på anden vis ikke er i endelig form, vil ligeledes ikke være omfattet af retten til aktindsigt. Skatteforvaltningen vil dog i almindelighed skulle imødekomme en begæring fra den sigtede om at få tilsendt kopi af sådant materiale, i takt med at det bliver udfærdiget, jf. også pkt. 2.2.2 og forholdet til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og § 729 a, stk. 4, (cirkulære nr. 9598 af 3. juli 2019).

Det foreslås som *stk. 1, 2. pkt.*, at Skatteforvaltningen dog kan afslå anmodningen af de grunde, der følger af § 6 stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis det er nødvendigt af hensyn til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag, kan Skatteforvaltningen afslå den sigtedes anmodning om aktindsigt efter 1. pkt.

Det foreslås som *stk. 1, 3. pkt.*, at Skatteforvaltningen efter anmodning udleverer kopi af materialet til den sigtede, hvis det findes ubetænkeligt.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en sigtet som udgangspunkt vil skulle have udleveret det materiale, der er omfattet af aktindsigten. Den sigtedes adgang til at gøre sig bekendt med materialet i medfør af 1. pkt. vil dermed ikke være begrænset til at skulle møde fysisk hos Skatteforvaltningen med henblik på her at gennemgå materialet.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 8, som vil medføre, at Skatteforvaltningen vil kunne anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., når en sigtet anmoder om aktindsigt. Materiale, der vil skulle udleveres til den sigtede, vil dermed blive udleveret i digitalt format, og den sigtede vil ikke i tillæg hertil eller som alternativ kunne kræve at få materialet i fysisk form. Det vil dog ikke gælde, hvis den sigtede er fritaget for obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere.

Ved digital kommunikation vil Skatteforvaltningen skulle anvende Digital Post, en sikker e-mailadresse eller lignende, forudsat at sikkerhedsniveauet i den valgte digitale løsning er forsvarligt.

Det er ifølge den foreslåede bestemmelse en forudsætning for udlevering af materialet til den sigtede, at udleveringen findes ubetænkeligt. Hvorvidt udlevering af kopi af materialet findes ubetænkeligt, vil bero på en konkret

UDKAST

vurdering hos Skatteforvaltningen. Der vil ved vurderingen bl.a. skulle lægges vægt på, om der vil være en risiko for spredning af materialet, som f.eks. af hensyn til den pågældende sag anses for uønsket. Det vil tilsvarende kunne indgå i vurderingen, om en mulig spredning af materialet vil være betænkeligt af hensyn til en anden verserende straffesag eller til en tredjemand. En afgørelse af, om det vil være ubetænkeligt, vil om nødvendigt skulle ske for hvert enkelt dokument og efter omstændigheder for hver enkelt oplysning. Hvis Skatteforvaltningen vurderer, at det vil være betænkeligt at udlevere en kopi, vil den sigtede skulle orienteres om muligheden for at gennemse de pågældende dokumenter eller oplysninger hos Skatteforvaltningen.

Det foreslås som *stk. 2*, at hvis hensyn, der følger af § 6, stk. 2, kun gør sig gældende for en del af sagens oplysninger, skal den sigtede have adgang til sagens øvrige oplysninger.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at fastsætte og herved fremhæve retsgrundsætningen om proportionalitetsprincippet, sådan som det også foreslås i § 6, stk. 3.

Efter stk. 1, 2. pkt., kan Skatteforvaltningen afslå en anmodning om aktindsigt fra den sigtede ud fra de hensyn, der følger af lovforslagets § 6, stk. 2, det vil sige: hensynet til sagens opklaring, til tredjemand eller til en anden verserende straffesag. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 6, stk. 2, for nærmere om disse hensyn.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis hensyn som nævnt i § 6, stk. 2, kun er relevant for en del af de oplysninger, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår, vil den sigtede skulle have adgang til sagens øvrige oplysninger.

Det foreslås som *stk. 3*, at Skatteforvaltningen vejleder den sigtede om adgangen efter stk. 1.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at en sigtet, som ikke har en forsvarer, vil få kendskab til sin ret til aktindsigt efter stk. 1. Det skal ses i sammenhæng med, at den sigtedes adgang til at gøre sig bekendt med materialet i den administrative straffesag vil skulle ske »efter anmodning«. Dette forudsætter således, at den sigtede er bekendt med muligheden for at anmode om aktindsigt.

Det foreslås derfor, at Skatteforvaltningen vil skulle vejlede en sigtet uden forsvarer om, at den sigtede efter anmodning vil kunne få adgang til at gøre

UDKAST

sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Den foreslåede bestemmelse er ny i forhold til forsvarerbistandsloven. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 8

Det foreslås som *stk. 1*, at Skatteforvaltningen kan anvende digital kommunikation, herunder digitale dokumenter m.v., i forhold omfattet af §§ 6 og 7, jf. dog *stk. 3*.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at når Skatteforvaltningen vil skulle udlevere materiale i forbindelse med en aktindsigt i medfør af §§ 6 og 7, vil materialet kunne blive givet i digitalt format, uden at henholdsvis en forsvarer og en sigtet uden forsvarer tillige vil kunne kræve, at materialet også eller som alternativ vil blive udleveret i fysisk format.

Skatteforvaltningen vil kunne sende meddelelser m.v. med Digital Post, en sikker e-mailadresse eller lignende, forudsat at sikkerhedsniveauet i den valgte digitale løsning er forsvarligt.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke være til hinder for, at Skatteforvaltningen vil kunne imødekomme en anmodning om, at materialet i den administrative straffesag eller dele heraf vil blive udleveret i fysisk format. Det vil for eksempel kunne være i tilfælde, hvor det som følge af den sigtedes personlige forhold findes mest hensigtsmæssigt at udlevere materialet i fysisk format. Hvor der ikke er sådanne særlige hensyn at tage til den, der anmoder om aktindsigt, vil Skatteforvaltningen dog kunne afslå en anmodning, navnlig under henvisning til det forventede ressourceforbrug.

Skatteforvaltningen vil ikke kunne anvende digital kommunikation over for en forsvarer eller en sigtet uden forsvarer, hvis den pågældende er fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, jf. det foreslåede *stk. 3*, hvortil der henvises.

Det foreslås som *stk. 2*, at en meddelelse, der bliver sendt med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at en digital meddelelse vil anses for at være kommet frem til modtageren, når modtageren er i stand til at læse og behandle meddelelsen. Det vil dermed ikke være afgørende, om modtageren faktisk læser eller behandler meddelelsen. Det anførte vil medføre, at en meddelelse, der modtaget kl. 23:59 den 7. maj, anses for at være kommet frem den 7. maj.

Forslaget tilsigter ingen ændringer for så vidt angår situationer, hvor en meddelelse er givet i fysisk format.

Det foreslås som *stk. 3*, at en forsvarer og en sigtet, som er fritaget fra obligatorisk tilslutning til Digital Post i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, er undtaget fra at modtage dokumenter m.v. efter *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis en forsvarer eller en sigtet uden forsvarer er fritaget fra Digital Post, vil Skatteforvaltningen ikke kunne undlade at imødekomme en anmodning om at få udleveret aktindsigtsmateriale i fysisk format.

Den foreslåede bestemmelse er således ikke til hinder for, at Skatteforvaltningen efter aftale med en forsvarer eller en sigtet uden forsvarer vil kunne udlevere materialet digitalt via f.eks. en sikker e-mailadresse. Skatteforvaltningen vil dog altid skulle imødekomme en anmodning om at få materialet udleveret i fysisk format, også selvom materialet tillige er udleveret digitalt, når den, der anmoder om materialet, er undtaget fra Digital Post.

Den foreslåede bestemmelse er ny i forhold til forsvarerbistandsloven. Et samlet overblik over sammenhængen mellem lovforslaget og forsvarerbistandslovens regler fremgår af paragrafnøglen i bilag 2, hvortil der henvises.

Til § 9

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2025.

Det foreslås i *stk. 2*, at lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag (forsvarerbistandsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 25. august 2005, ophæves.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarerbistandslovens regler vil blive ophævet, samtidig med at denne lov træder i kraft. Forslaget skal

UDKAST

ses i sammenhæng med denne lovs regler, som med visse ændringer videreføre forsvarerbistandslovens regler. Efter det foreslåede stk. 1 vil denne lov træde i kraft, samtidig med at forsvarerbistandsloven ophæves.

Det foreslås i *stk. 3*, at regler fastsat i medfør af den hidtil gældende lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag (forsvarerbistandsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 827 af 25. august 2005, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af denne lov

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de regler, der er udstedt i medfør af forsvarerbistandslovens § 2, stk. 2, 3. pkt., og som fremgår af bekendtgørelse nr. 960 af 12. oktober 2005 om vejledning om forsvarerbeskikkelse under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag, også vil gælde fra og med den 1. januar 2025, selv om forsvarerbistandsloven vil være ophævet fra denne dato, jf. ovenfor i stk. 2.

Til § 10

Det følger af skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, at en sigtet uden forsvarer i en sag, der kan afgøres administrativt, har samme ret til aktindsigt i sin egen sag, som en forsvarer har efter forsvarerbistandslovens § 3.

I lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at den er begrundet med, at det hverken synes hensigtsmæssigt eller velbegrundet, at en sigtet i en administrativ straffesag skal antage en forsvarer for på den måde at få adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag, sigtelsen angår, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 14 som fremsat, de specielle bemærkninger til § 63.

Skatteindberetningslovens § 63, stk. 2, finder kun anvendelse i sager om overtrædelse af skatteindberetningsloven. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.

Det foreslås, at skatteindberetningslovens § 63, *stk. 2*, ophæves.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 7, som vil medføre, at en sigtet uden en forsvarer efter anmodning skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

UDKAST

Formålet med forslaget er dermed at sikre, at der ikke er flere bestemmelser i lovgivningen på Skatteministeriets område, som regulerer spørgsmålet om aktindsigt i den administrative straffesag, hvor den pågældende er sigtet.

Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til den foreslåede § 7.

Til § 11

Det følger af skattekontrollovens § 88, stk. 2, at en sigtet uden forsvarer i en sag, der kan afgøres administrativt, har samme ret til aktindsigt i sin egen sag, som en forsvarer har efter forsvarerbistandslovens § 3.

I lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at formålet med bestemmelsen er i videst muligt omfang at sidestille en sigtet i en administrativ straffesag, der ikke har en forsvarer, med en sigtet uden en forsvarer i sager, der bliver behandlet efter retsplejeloven, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 13 som fremsat, de specielle bemærkninger til § 88.

Skattekontrollovens § 88, stk. 2, finder kun anvendelse i sager om overtrædelse af skattekontrolloven. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.

Det foreslås, at skattekontrollovens § 88, stk. 2, ophæves.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 7, som vil medføre, at en sigtet uden en forsvarer efter anmodning skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som Skatteforvaltningen har tilvejebragt til brug for den sag om strafansvar, som sigtelsen angår.

Formålet med forslaget er dermed at sikre, at der ikke er flere bestemmelser i lovgivningen på Skatteministeriets område, som regulerer spørgsmålet om aktindsigt i den administrative straffesag, hvor den pågældende er sigtet.

Den henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til den foreslåede § 7.

Til § 12

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Forslaget er en videreførelse af forsvarerbistandslovens § 7 og skal ses i sammenhæng med, at skatteområdet er overtaget af Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 10 I skatteindberetningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2024, foretages følgende ændring:
§ 63. --- <i>Stk. 2.</i> En sigtet uden forsvarer i en sag, der kan afgøres administrativt, har samme ret til aktindsigt i sin egen sag, som en forsvarer har efter § 3 i lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag.	1. § 63, <i>stk. 2</i> , ophæves.
	§ 11 I skattekontrolloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 12 af 8. januar 2024, foretages følgende ændring:
§ 88. --- <i>Stk. 2.</i> En sigtet uden forsvarer i en sag, der kan afgøres administrativt, har samme ret til aktindsigt i sin egen sag, som en forsvarer har efter § 3 i lov om adgang til forsvarerbistand under en administrativ skatte- eller afgiftsstraffesag.	1. § 88, <i>stk. 2</i> , ophæves.

Paragrafnøgle

<i>Forsvarerbistandsloven</i>	<i>Lovforslaget</i>
§ 1	§ 1, stk. 1
§ 2, stk. 2, 3. pkt.	§ 1, stk. 2
§ 2, stk. 2, 1. pkt.	§ 2, stk. 1, 1. pkt.
§ 2, stk. 2, 1. pkt.	§ 2, stk. 1, 2. pkt.
§ 2, stk. 2, 2. pkt.	§ 2, stk. 1, 3. pkt.
§ 2, stk. 1, 1. pkt.	§ 2, stk. 2, 1. pkt.
§ 2, stk. 2, 2. pkt.	§ 2, stk. 2, 2. pkt.
§ 2, stk. 3	§ 2, stk. 3
§ 4, stk. 1	§ 3, stk. 1
---	§ 3, stk. 2 (ny bestemmelse)
§ 3, stk. 3 delvist	§ 4
§ 5	§ 5
§ 3, stk. 1, 1. pkt.	§ 6, stk. 1, 1. pkt.
§ 3, stk. 1, 2. pkt.	§ 6, stk. 1, 2. pkt.
§ 3, stk. 1, 3. pkt.	§ 6, stk. 1, 3. pkt.
---	§ 6, stk. 1, 4. pkt.
§ 3, stk. 2 delvist	§ 6, stk. 2
---	§ 7 (ny bestemmelse)
---	§ 8 (ny bestemmelse)